EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 30.5.2018
COM(2018) 384 final

2018/0208 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl Teisingumo programos

{SWD(2018) 290 final} - {SWD(2018) 291 final} - {SEC(2018) 274 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

Šiame pasiūlyme nustatyta taikymo diena – nuo 2021 m. sausio 1 d. Pasiūlymas teikiamas 27 valstybių narių Sąjungai, atsižvelgiant į 2017 m. kovo 29 d. Europos Vadovų Tarybos gautą Jungtinės Karalystės pranešimą dėl jos ketinimo išstoti iš Europos Sąjungos ir Euratomo remiantis Europos Sąjungos sutarties 50 straipsniu.

- **Pagrindimas ir tikslai**

Europos Sąjungos tikslas – skatinti taiką, savo vertybes ir savo tautų gerovę. Sąjunga yra bendrija, grindžiama teisės principais, o jos vertybės sudaro patį jos gyvavimo pagrindą. ES sutarties 2 straipsnyje nustatyta, kad „Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė.“ Šiomis vertybėmis grindžiamos Sąjungoje gyvenančių asmenų teisės. Visos Europos Sąjungoje žmonėms suteiktos asmeninės, pilietinės, politinės, ekonominės ir socialinės teisės yra išdėstytos viename dokumente, t. y. ES pagrindinių teisių chartijoje.

ES sutarties 3 straipsnyje nustatyta, kad „Sąjungos tikslas – skatinti taiką, savo vertybes ir savo tautų gerovę“ ir kad „ji gerbia turtingą savo kultūros ir kalbų įvairovę bei užtikrina, kad Europos kultūros paveldas būtų saugomas ir turtinamas“. Komisijos diskusijoms skirtame dokumente dėl ES finansų ateities[1] teigiama: „ES biudžetu remiami šie tikslai, jo finansavimas derinamas su nacionalinių biudžetų finansavimu. Juo galima papildyti kitas Europos ir nacionalinio lygmens pastangas.“

Sąjungos vertybėms visų pirma priskiriamos pagrindinės teisės: nediskriminavimas ir lygybė, kova su rasizmu, tolerancija, pagarba žmogaus orumui, teisinė valstybė ir teismų nepriklausomumas, kultūros įvairovė, gyvybinga pilietinė visuomenė, saviraiškos laisvė ir piliečių dalyvavimas demokratiniame gyvenime. Siekiant sukurti klestinčią vidaus rinką ir puoselėti bendras Sąjungos vertybes, būtina veikianti Europos teisingumo erdvė ir veiksmingos nacionalinės teisingumo sistemos.

Ši Komisija kaip vieną iš dešimties savo politinių prioritetų nustatė demokratinių pokyčių Sąjungą ir siekia skatinti piliečius aktyviai domėtis, ką ir kaip veikia ES, ir stiprinti pasitikėjimą Sąjunga.

ES finansavimas gali užtikrinti pridėtinę vertę ir padeda puoselėti bendras Europos vertybes.

Siekdama skatinti bendras Europos vertybes ir teises, ES derina kelias teisės aktų, politikos ir finansavimo politikos priemones. Visų pirma didelio visuomenės dėmesio sulaukė šios finansavimo programos, aiškiai susijusios su Europos vertybėmis: Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa, programa „Europa piliečiams“ ir Teisingumo programa.

Šiomis programomis pasiekta realios pažangos skatinant vertybes ir įgyvendinant teises, ES teisės aktais suteikiamas žmonėms visoje Sąjungoje. Keletas pavyzdžių: žmonės daugiau žino apie savo teises, bendrą istoriją ir kultūrą, daugėja dirbančių moterų, skatinamos ir ginamos vaikų teisės, efektyviau veikia teisingumo sistemos, praktikuojantiems teisininkams išmanant, kaip ir kada taikyti ES *acquis* ir klestint tarpvalstybiniam bendradarbiavimui, daugėja

[1] COM(2017) 358.

demokratinio ir pilietinio dalyvavimo Sąjungos lygmeniu, geriau suprantamos ir labiau gerbiamos skirtingos atmintys, kultūros ir tradicijos.

Pagal Sąjungos teisę žmonės gali pasikliauti tam tikromis teisėmis, nepriklausomomis ir veiksmingomis teisingumo sistemomis ir pagarba teisinei valstybei. ES parodė tvirtą įsipareigojimą kovoti su smurtu prieš moteris ir vaikus, kovoti su visų formų diskriminacija, skatinti ir ginti neįgaliųjų teises ir remti gyvybingą ir stiprią pilietinę visuomenę ES.

Nepaisant pažangos, pasiektos vykdant dabartines programas, susijusiose politikos srityse tebėra keletas spragų, be to, atsirado naujų spręstinų problemų. Bendros ES iškilusios teisingumo, teisių ir vertybių srities problemos yra dvejopos.

- Sąjungos pašaukimui būti bendruomene, grindžiama bendromis vertybėmis ir teisėmis, bendru istorijos ir kultūros paveldu ir aktyviu žmonių dalyvavimu trukdo tam tikri besiformuojantys sąjūdžiai, kvestionuojantys atviros, įtraukios, glaudžios ir demokratinės visuomenės, kurioje piliečių dalyvavimo ir galimybės naudotis teisėmis dėka galima sukurti tolerantišką bendrabūvį, idėją.
- Dėl dabartinių ES vertybių, teisių, pilietiškumo ir teisingumo finansavimo programų susiskaidymo ir ribotų išteklių ribojami ES atsako į esamas ir naujas problemas gebėjimai. „Poreikiui patenkinti nepakankamas programų biudžetas“ yra pagrindinė kliūtis, dėl kurios dabartinėmis programomis gali nepavykti pasiekti jų tikslų, kaip teigia viešų konsultacijų respondentai.

Išsamesnė analizė rodo, kad:

- žmonės vis dar neturi galimybių visapusiškai naudotis savo teisėmis – nelygybė ir diskriminacija dėl lyties, rasinės ar etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos egzistuoja iki šiol. Yra daug moterų, vaikų ir kitų rizikos grupėms priklausančių asmenų, kuriems smurtas vis dar yra kasdienis reiškinys.
- Dar daug reikia nuveikti siekiant užtikrinti, kad piliečiai būtų informuoti apie ES vertybes ir ES pilietybės naudą, skatinant aktyvesnį politinį ir visuomeninį dalyvavimą, geresnį Sąjungos, jos istorijos, kultūros paveldo ir įvairovės supratimą.
- Teisės, kurias užtikrina ES pilietybė – į laisvą judėjimą, konsulinę apsaugą ir rinkimų teises – dar nėra visiems žinomos ir visapusiškai įgyvendinamos, dėl to kyla kliūčių piliečių politiniam ir visuomeniniam dalyvavimui.
- Ekonomikos krizės, išliekanti nelygybė ir problemos, kaip antai migracijos, kai kuriuos paskatino suabejoti pagrindinėmis teisėmis ir vertybėmis, kuriomis grindžiama Europos Sąjunga. Kai kuriais atvejais ginčijamasi ir dėl teisinės valstybės, teisės kreiptis į teismą, erdvės pilietinei visuomenei ir teismų nepriklausomumo.
- Nepakankamas teisminis bendradarbiavimas civilinėse ir baudžiamosiose bylose, tebėra sunku naudotis teise kreiptis į teismą kitoje valstybėje narėje. Reikia tobulinti lyginamosios informacijos apie valstybių narių teisingumo sistemų kokybę, nepriklausomumą ir veiksmingumą rinkimo priemones. Pagrindinė tarpusavio pripažinimo ir teisminio bendradarbiavimo kliūtis yra nepakankamas pasitikėjimas kitų valstybių narių teismų sistemomis.

Nesprendžiant šių problemų gali kilti sunkių padarinių, nes susilpnės pasitikėjimas demokratija ir parama vertybių bei pagrindinių teisių užtikrinimui.

Šios problemos kyla visoms valstybėms narėms ir yra tarpvalstybinio pobūdžio. Svarbu imtis veiksmų nacionaliniu lygmeniu, tačiau po vieną valstybės narės neturi pakankamai pajėgų spręsti šias problemas.

ES vertybių ir teisių skatinimas bei gynimas daro esminį poveikį Sąjungos politiniam, socialiniam, kultūriniam, teisminiam ir ekonominiam gyvenimui ir prisideda prie ES daromo juntamo poveikio kasdieniam žmonių gyvenimui. Reikia palaikyti ir aktyvinti šios srities ES lygmens veiksmus siekiant naikinti išlikusias spragas ir spręsti naujas problemas, užtikrinti teisių ir vertybių skatinimą, veiksmingą apsaugą ir pagarbą joms; kartu tai padės baigti kurti vidaus rinką ir sudarys ES gerovės bei sanglaudos prielaidas. Be to, tai leis ES vaidinti pagrindinį vaidmenį ginant ir skatinant jos vertybes pasauliniu lygiu ir prisidės siekiant JT darnaus vystymosi tikslų.

Naująja Teisingumo programa bus remiamas tolesnis Europos teisingumo erdvės kūrimas remiantis Sąjungos vertybėmis, teisine valstybe, tarpusavio pripažinimu ir pasitikėjimu, visų pirma sudarant palankesnes sąlygas kreiptis į teismą ir skatinant teisminį bendradarbiavimą civilinėse ir baudžiamosiose bylose ir nacionalinių teisingumo sistemų veiksmingumą.

Kartu su Teisių ir vertybių programa ši nauja programa bus įtraukta į naują Teisingumo, teisių ir vertybių fondą, padėsiantį palaikyti atvirą, demokratinę, pliuralistinę ir įtraukią visuomenę. Be to, juo siekiama suteikti galių žmonėms ginant ir skatinant teises ir vertybes toliau plėtojamoje ES teisingumo erdvėje.

- **Suderinamumas su galiojančiomis politikos nuostatomis**

Teisingumo, teisių ir vertybių fondas tiesiogiai prisideda prie kelių Europos Komisijos prioritetų[2], visų pirma prie tarpusavio pasitikėjimu grindžiamos teisingumo ir pagrindinių teisių erdvės, stipresnės ir teisingesnės vidaus rinkos, kapitalo rinkų sąjungos, sujungtos bendrosios skaitmeninės rinkos ir demokratinių pokyčių, ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo Sąjungos sukūrimo.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Teisingumo, teisių ir vertybių fondas ir jo dvi pagrindinės finansavimo programos padės stiprinti ir puoselėti ES vertybes ir pagarbą teisinei valstybei, palaikyti atvirą, demokratinę, įtraukią ir kūrybišką visuomenę, kurios tikisi europiečiai. Jau pagal dabar galiojančias taisykles valstybės narės privalo įrodyti, kad jų ES lėšų finansinio valdymo taisyklės ir procedūros yra griežtos ir kad finansavimas yra pakankamai apsaugotas nuo piktnaudžiavimo ar sukčiavimo. Galiausiai tik nepriklausoma teismų sistema, kuri rūpinasi, kad visose valstybėse narėse būtų laikomasi teisinės valstybės principo ir laiduojamas teisinis tikrumas, gali užtikrinti pakankamą ES biudžeto lėšų apsaugą.

Remdamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 322 straipsniu, Komisija pasiūlė reglamentą dėl Sąjungos biudžeto apsaugos esant visuotinių teisinės valstybės principo taikymo valstybėse narėse trūkumų. Naujasis reglamentas papildys priemones, kuriomis siekiama puoselėti bendras ES vertybes, įskaitant šią programą.

Programa bus užtikrinama jos glaudi sąveika su keliomis politikos sritimis ir jų finansavimo programomis, visų pirma:

– **užimtumo, socialine ir švietimo politika**

[2] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/juncker-political-guidelines-speech_lt.pdf

Veiksmingas teisingumas ir vykdymo užtikrinimo gebėjimai, pvz., organizuojant praktikuojančių teisininkų mokymus.

– **išorės, vystomojo bendradarbiavimo ir plėtros politika**

Vertybių ir teisių propagavimą ES atspindi jų skatinimas pasauliniu lygmeniu, *be kita ko,* per sąsajas su darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimu. Šioje srityje reikėtų plėtoti sąveiką, visų pirma su ES išorės veiksmais daugiašaliu lygmeniu, o taip pat vystomojo bendradarbiavimo pagalbos ir plėtros politikos srityse, siekiant užtikrinti nuoseklumą skatinant, pavyzdžiui, galimybę kreiptis į teismą ir teisinę valstybę.

Taip pat reikėtų stiprinti sąveiką su išorės veiksmų priemonėmis, kuriomis gali būti remiamas tarpvalstybinis bendradarbiavimas su prioritetinėmis ne ES šalimis saugiai ir apsaugotai Europai svarbiose srityse.

– **bendrąja rinka**

Finansuodama veiklą, susijusią su bendrovių teise, sutarčių teise ir kova su pinigų plovimu, būsima bendrosios rinkos programa papildys Teisingumo programą ir tiesiogiai prisidės prie ES politikos teisingumo srityje įgyvendinimo ir ES teisingumo erdvės sukūrimo, ir remsis politinio pobūdžio tikslais. Tą patį galima pasakyti apie vartotojų politiką.

– **strategine infrastruktūra**

IT sistemų skaitmeninimo ir sujungimo sąveika bus toliau plėtojama pagal Skaitmeninės Europos programą.

– **moksliniais tyrimais ir inovacijomis**

Bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“ apima veiklą, susijusią su įtraukia ir saugia visuomene, įskaitant teisingumo ir vartotojų reikalus, ir visuomenei svarbias technologijas, įskaitant kibernetinį saugumą arba dirbtinį intelektą, ir kitas bazines didelio poveikio technologijas. Bus nagrinėjami kryžminiai mainai, siekiant gilinti visuomenės žinias apie pažangias technologijas, demokratiją ir teismų sistemą, ir kaip sutelkti dėmesį į jų naudą.

– **migracijos, sienų valdymo ir saugumo politika**

Teisingumo programa ir kiti ES fondai, apimantys migraciją, sienų valdymą ir ypač saugumą, bus suderinti atsižvelgiant į įvairius veiklos etapus ir procedūras, kurių reikia siekiant sukurti Europos saugumo ir teisingumo erdvę. Atsižvelgiant į vidaus ryšius tarp saugumo ir teisingumo vietos lygmeniu, bus sukurta ypatinga sąveika, susijusi su tinkamos nusikaltimų aukų apsaugos užtikrinimu, bendrų tyrimų grupių ir teisėjų mokymo finansavimu, sąveikumo su Europos nuosprendžių registrų informacine sistema užtikrinimu, kalinimo sąlygų gerinimu ir tarpžinybiniu bendradarbiavimu teisingumo ir saugumo srityse, įskaitant per su teisingumu susijusias agentūras, kaip antai Eurojustą ir Europos prokuratūrą.

– **aplinkos politika**

Teisingumo programa gali padėti remti priemones, kuriomis siekiama kovoti su nusikaltimais aplinkai ir, be kita ko, prisidėti prie Nusikaltimų aplinkai direktyvos[3] įgyvendinimo. Teisminio bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose rėmimo priemonės papildys ir sustiprins atskirą teisėjų ir prokurorų mokymo aplinkos

[3] Direktyva 2008/99.

teisės srityje programą ir galimybę finansuoti LIFE reglamente[4] numatytus projektus, susijusius su teise kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais. Jos taip pat padės užtikrinti, kad nacionalinės teisingumo sistemos galėtų užtikrinti veiksmingą teisę kreiptis į teismą pagal Orhuso konvenciją dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais[5].

– **klimato aspekto integravimu**

Komisijos pasiūlyme dėl 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos užsibrėžtas didesnių užmojų tikslas integruoti klimato aspektą į visas ES programas ir siekti, kad klimato politikos tikslams pasiekti būtų skiriama 25 proc. ES išlaidų. Šios programos indėlis siekiant šio bendro tikslo bus stebimas tinkamu suskirstymo lygmeniu pasitelkus ES klimato srities rodiklių sistemą, įskaitant tikslesnių metodikų taikymą, jei tokių yra. Rengiant metinio biudžeto projektą, Komisija toliau kasmet teiks informaciją apie įsipareigojimų asignavimus.

Kad Programos potencialas siekiant klimato tikslų būtų visapusiškai išnaudotas, Komisija, rengdama, įgyvendindama, peržiūrėdama ir vertindama Programą, sieks nustatyti, kokių veiksmų reikėtų imtis.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

- **Teisinis pagrindas**

Pasiūlymas grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 81 straipsnio 1 ir 2 dalimis ir 82 straipsnio 1 dalimi.

SESV 81 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Sąjunga plėtoja teisminį bendradarbiavimą tarpvalstybinio pobūdžio civilinėse bylose. SESV 81 straipsnio 2 dalyje numatyta priimti priemones, kuriomis siekiama užtikrinti teismo sprendimų tarpusavio pripažinimą ir vykdymą; teisminių ir neteisminių dokumentų įteikimą kitoje valstybėje; veiksmingą teisę kreiptis į teismą ir paramą teisėjų ir teisminių institucijų darbuotojų mokymui.

SESV 82 straipsnio 2 dalyje numatytos teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose skatinimo priemonės.

SESV 81 ir 82 straipsniai kartu suteikia galimybę laikytis visapusiško požiūrio remiant teisminio bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose plėtrą, ypač sprendžiant su abiem teisingumo sritimis susijusius bendrus klausimus.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Siūloma finansavimo veikla užtikrinamas Europos pridėtinės vertės ir subsidiarumo principų laikymasis. Didžiausias Sąjungos biudžeto finansavimas skiriamas tikslams, kurių valstybės narės, veikdamos pavieniui, negali pakankamai pasiekti ir kuriems Sąjungos intervencija gali duoti pridėtinės vertės. Veikla, kuriai taikomas šis reglamentas, prisidedama prie veiksmingo *acquis* taikymo skatinant valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą, didinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą bei kuriant daugiau tinklų ir užtikrinant teisingą, nuoseklų ir darnų Sąjungos teisės taikymą visoje Sąjungoje. Sąjunga gali geriau spręsti tarpvalstybinio pobūdžio

[4] 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1293/2013 dėl aplinkos ir klimato politikos programos (LIFE) įsteigimo ir kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 614/2007 Tekstas svarbus EEE.

[5] Sprendimas 2005/370/EB.

klausimus nei valstybės narės, ir suteikti europinę platformą tarpusavio mokymuisi. Bus remiamas patikimas analitinis pagrindas remti ir plėtoti politikos sritis. Sąjungos intervencija leidžia nuosekliai vykdyti šią veiklą visoje Sąjungoje ir ja užtikrinama masto ekonomija.

- **Proporcingumo principas**

Pasiūlymas atitinka proporcingumo principą, nes juo neviršijama to, kas būtina Europos lygmeniu nustatytiems tikslams pasiekti.

3. *EX POST* VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Galiojančių teisės aktų retrospektyvinis vertinimas / tinkamumo patikrinimas**

Iš 2014–2020 m. Teisingumo programos laikotarpio vidurio vertinimo matyti, kad ja pasiekta didelė Europos pridėtinė vertė. Valstybės narės, veikdamos pavieniui, negalėtų pasiekti tokio paties dydžio ir apimties rezultatų. Tai pasakytina tiek apie bendrąjį programos tikslą, t. y. Europos teisingumo erdvės, grindžiamos tarpusavio pripažinimu ir pasitikėjimu, plėtojimą, tiek konkrečius jos tikslus. Paramos gavėjai sutinka, kad Europos lygmens teisėjų mokymas yra labai svarbus kuriant Europos teisingumo erdvę ir užtikrinant sklandų ir koordinuotą ES teisės aktų vykdymo užtikrinimą. Savo ruožtu veiksmai, kurių imamasi siekiant su teisėjų mokymu susijusių konkrečių tikslų, laikomi tvariais, nes jais skatinamas ilgalaikių teisinių žinių ir gebėjimų įgijimas, tuo pat metu sukuriant tinklų kūrimo galimybes ir stiprinant įvairių valstybių narių teisminių institucijų darbuotojų pasitikėjimą.

Programos finansuojamos veiklos rūšys ir projektų rezultatai padeda veiksmingai gerinti žinias apie Sąjungos teisę ir politiką. Teisingumo programos įgyvendinimas vertinamas kaip ankstesnių programų patobulinimas, atsižvelgiant tiek į politikos tikslus, tiek į atitinkamų suinteresuotųjų šalių grupių įtraukimą, o pastangų paskirstymas, siekiant Programos tikslų, ateityje galėtų būti subalansuotas. Vis dar reikia dėti pastangas, siekiant pasiekti visas tikslines grupes visose valstybėse narėse, o komunikacijos veiklą būtų galima sustiprinti.

Dėl programos pobūdžio tapo įmanoma užtikrinti veiklos lankstumą, o Komisija gali pritaikyti metines darbo programas prie naujų teisingumo politikos srities poreikių. Apskritai programa yra labai aktuali ir atitinka pasirinktų tikslinių grupių poreikius, tačiau galima svarstyti galimybę sistemingiau analizuoti suinteresuotųjų šalių poreikius. Visų pirma, ji turi svarbų gebėjimą pritaikyti savo prioritetus prie naujų teisingumo politikos srities poreikių, kad būtų sprendžiami aktualiausi klausimai. Tai yra plataus masto konkrečių programos tikslų rezultatas, nes į programą įtrauktos kelios ankstesnio programavimo laikotarpio programos. Šis su politikos ir darbotvarkės nustatymu susijęs lankstumas yra labai svarbus siekiant gerų programos rezultatų. . Programa yra pakankamai nuosekli ir papildo kitas ES priemones, programas ir veiksmus. Koordinavimas bei keitimasis informacija su kitomis ES programomis ir projektais padėtų dar nuosekliau juos įgyvendinti.

Kalbant apie dotacijas veiksmams ir dotacijas veiklai, Teisingumo programos įgyvendinimas buvo sėkmingas, tačiau tolesnį viešųjų pirkimų veiksmų planavimą reikėtų tobulinti. Mažai galimybių naudotis alternatyviomis finansavimo priemonėmis, pavyzdžiui, naujoviškomis finansinėmis priemonėmis. Paramos gavėjai esamas priemones (dotacijas veiksmams, dotacijas veiklai ir viešųjų pirkimų veiklą) laiko atitinkančiomis programos poreikius. Tačiau yra galimybių racionalizuoti ir supaprastinti tam tikrus ataskaitų teikimo reikalavimus dotacijų srityje, kartu užtikrinant būtiną viešųjų išlaidų kontrolę.

Konkrečios programos rodikliai yra tinkami pažangai siekiant programos tikslų stebėti, tačiau kartais juos sunku išmatuoti dėl tinkamų priemonių (pvz., pasitenkinimo apklausų) trūkumo.

Dalyvių pajėgumai buvo laikomi pagrindiniu veiksniu, darančiu poveikį finansuojamos veiklos rezultatams, nes riboti (administraciniai, finansiniai, organizaciniai) pajėgumai galėtų būti riboto dalyvavimo programos veikloje priežastis (ypač kai kuriose valstybėse narėse). Todėl gali prireikti pajėgumų stiprinimo ir techninės pagalbos.

Neaišku, kokios būtų tolesnės programos valdymo metodo paprastinimo galimybės. Dabartinis tiesioginio valdymo metodas yra tinkamas šios apimties programai, o alternatyvūs metodai (kaip antai pasidalijamasis valdymas) greičiausiai lemtų pernelyg menką išteklių paskirstymą ir sumažintų programos pajėgumą sutelkti išteklius į bendrus prioritetus ir naujus klausimus. Paramos gavėjų nuomone, dalyvaujant kvietimuose teikti pasiūlymus būtų galima siekti supaprastinimo rengiant ir teikiant būtiną informaciją apie administracinius ir finansinius pajėgumus.

Be to, dalyvių portalą būtų galima pritaikyti prie įvairių rūšių organizacijų, kurios paprastai teikia paraiškas dalyvauti šioje programoje (pvz., mokymo institucijų), poreikių. Šiuo atžvilgiu laipsniško skaitmeninimo tendencija buvo vertinama akivaizdžiai teigiamai ir turėtų būti tęsiama.

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Į konsultacijų strategiją, kuria remiamas naujosios Teisingumo programos parengiamasis darbas, buvo įtrauktos viešos konsultacijos dėl daugiametės finansinės programos po 2020 m. pasiūlymo vertybių ir judumo srityje, viešos konsultacijos dėl dabartinių finansavimo programų laikotarpio vidurio vertinimo ir kelios *ad hoc* konsultacijos, kurias Komisija surengė apskritojo stalo diskusijų su suinteresuotosiomis šalimis forma, konferencijos ir seminarai klausimais, kurie aptariami poveikio vertinime, kuris daugiausia remiamasi šių konsultacijų rezultatais.

VIEŠOS KONSULTACIJOS DĖL VERTYBIŲ IR JUDUMO SRIČIŲ ES FONDŲ

Konsultacijos surengtos atsižvelgiant į dabartinių įvairių politikos sričių ES finansavimo programų įvertinimus, jose apžvelgti dabartinės veiklos rezultatai ir būsimos problemos. Viešų konsultacijų dėl vertybių ir judumo sričių ES fondų tikslas surinkti visų suinteresuotųjų šalių nuomones apie tai, kaip geriausiai panaudoti kiekvieną ES biudžeto eurą. Viešos konsultacijos dėl vertybių ir judumo sričių ES fondų vyko nuo 2018 m. sausio 10 d. iki 2018 m. kovo 9 d. 23 oficialiosiomis ES kalbomis.

Viešose konsultacijose internetu dėl vertybių ir judumo sričių ES fondų Komisija iš viso gavo 1 839 atsakymus iš visos Europos. 52 proc. atsakymų pateikė respondentai, turintys dalyvavimo programoje „Erasmus+“ patirties, ir 43 proc. – respondentai, turintys dalyvavimo programoje „Kūrybiška Europa“ patirties.

Gauta bent po vieną atsakymą iš kiekvienos valstybės narės. Daugiausia atsakymų iš viso gauta iš kilmės šalies Vokietijos (24,4 proc.), Prancūzijos (8,7 proc.), Belgijos (7,7 proc.) ir Ispanijos (5,4 proc.).

Iš 1 839 atsakymų į interneto klausimyną 65,2 proc. (1 199) pateikė organizacijos ir 34,8 proc. (640) – pavieniai asmenys.

Nuomones išreiškė įvairūs suinteresuotieji subjektai: Iš 1 199 atsakiusių organizacijų 355 (19,3 proc.) buvo nevyriausybinės organizacijos, platformos arba tinklai, 270 (14,7 proc.) – privačios įmonės (daugiausia labai mažos ir mažosios įmonės) ir 127 (6,9 proc.) – tyrėjai ir akademinio pasaulio atstovai.

Toliau pateikta respondentų, turinčių dalyvavimo šiose ES programose patirties, atsakymų analizė:

1. Programoje „Europa piliečiams“ ir (arba)

2. Teisių, lygybės ir pilietiškumo programoje ir (arba)

3. Programoje „Kūrybiška Europa“ ir (arba)

4. Teisingumo programoje.

Toliau pateikiami kai kurie pagrindiniai rezultatai.

- Pasak respondentų, „Europos tapatybės ir bendrų vertybių skatinimas“ ir „Teisių ir lygybės skatinimas“ yra svarbios bendros politikos problemos (tarp pirmųjų keturių nurodytų problemų), kurios sprendžiamos kiekvienoje iš keturių programų. Svarbiomis problemomis laikomos ir šios: „Aktyvaus pilietiškumo, demokratinio dalyvavimo visuomenėje ir teisinės valstybės rėmimas“ ir „Socialinės įtraukties ir teisingumo skatinimas“; jos sprendžiamos susijusiose programose, bet kiek mažiau – programoje „Kūrybiška Europa“, kurioje svarbesnės yra ekonominės problemos ir kultūros įvairovė.

- Manoma, kad tokiose politikos srityse, kaip „Inovacijų rėmimas“, „Europos kultūros įvairovės ir kultūros paveldo puoselėjimas“, „Europos tapatybės ir bendrų vertybių skatinimas“ visapusiškai arba pakankamai gerai sprendžiamos problemos, su kuriomis susidūrė pusė ar daugiau respondentų, turinčių dalyvavimo keturiose susijusiose programose patirtį. Be to, 52 proc. respondentų, turinčių dalyvavimo programoje „Kūrybiška Europa“ patirtį, mano, kad politikos srityje „Europos kultūros ir kūrybos sektorių konkurencingumo rėmimas“ problemos sprendžiamos visapusiškai arba pakankamai gerai.
- Apie 80 proc. respondentų, turinčių dalyvavimo minėtose keturiose ES programose patirtį, pritaria, kad šios programos kuria didelę arba pakankamai didelę pridėtinę vertę prie to, ką valstybės narės galėtų pasiekti nacionaliniu, regionų ir (arba) vietos lygmenimis.
- Respondentų nurodytos visų susijusių programų pagrindinės kliūtys, galinčios sutrukdyti pasiekti dabartinių programų ir (arba) fondų tikslus, yra labai panašios. Trys svarbiausios iš jų: „Poreikiui patenkinti nepakankamas programų biudžetas“; „Nepakankama smulkioms suinteresuotosioms šalims teikiama parama“; „Paramos pirmą kartą paraišką pateikiantiems pareiškėjams trūkumas“.
- Respondentai, turintys dalyvavimo vienoje ar keliose iš keturių ES programų patirtį, pritaria, kad pagrindiniai veiksmai, kuriais būtų supaprastinta ir sumažinta administracinė našta paramos gavėjams, yra šie: „naudoti supaprastintas paraiškų formas“, „sudaryti galimybes kurti tinklus ir partnerystės ryšius“, „sudaryti galimybes finansuoti veiksmus, priklausančius keliems veiklos sektoriams“ ir „geriau koordinuoti skirtingas programas ir (arba) fondus“.

- **Poveikio vertinimas**

Poveikio vertinimas parengtas siekiant išnagrinėti galimą pasiūlymą dėl Europos kultūros, teisių ir vertybių programos, jungiančios 2014–2020 m. Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą, programą „Europa piliečiams“ ir programą „Kūrybiška Europa“, ir Teisingumo programą. Komisija nusprendė palikti atskirą programą „Kūrybiška Europa“ ir įkurti Teisingumo, teisių ir vertybių fondą, kurį sudaro dvi pagrindinės finansavimo programos: Teisingumo programa ir Teisių ir vertybių programa. Poveikio vertinimas galioja pagrindžiant visas šias iniciatyvas.

2018 m. balandžio 20 d. Reglamentavimo patikros valdyba pateikė teigiamą nuomonę dėl pateikto poveikio vertinimo. Valdyba pateikė rekomendaciją dar patobulinti ataskaitą tam tikrais svarbiais aspektais, prie kurių priskiriamas išsamus įvertinimo rezultatų ir nustatytų faktų nagrinėjimas, geresnis būsimų prioritetų nustatymas ir numatomo įgyvendinimo mechanizmų pokyčių poveikio paaiškinimas. Galutinėje poveikio vertinimo versijoje šie aspektai patobulinti. Poveikio vertinime sudėta patirtis, įgyta vykdant programą „Kūrybiška Europa“, Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą, programą „Europa piliečiams“ ir Teisingumo programą, ir pasiūlyta nauja struktūra. Be to, išnagrinėti mechanizmai, kuriais bus skatinamos ES vertybės ir kultūra, kartu siekiant kitoje daugiametėje finansinėje programoje nustatytų veiksmingumo, lankstumo, sąveikumo ir supaprastinimo tikslų. Tinkamai atsižvelgta į laikotarpio vidurio vertinimo rezultatus. Parodyta, kad visos vertintos programos aiškiai kuria pridėtinę vertę. Laikantis naujo grupavimo bus galima labiau išnaudoti dabartinių programų potencialą, siekiant skatinti ES vertybes ir didinti ES pridėtinę vertę.

Nagrinėti trys pagrindiniai scenarijai.

– Dabartinės padėties išsaugojimas, išlaikant keturias finansavimo programas – Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą, Teisingumo programą, programą „Kūrybiška Europa“ ir programą „Europa piliečiams“ – ES biudžeto „vertybių“ pogrupyje.

– Antras scenarijus kaip dabartinės padėties ir pagrindinio scenarijaus alternatyva: sąveikų tarp dabartinių programų plėtojimas ir jų subūrimas į vieną politinę ES vertybių grupę, kurioje būtų dvi finansavimo programos: Europos kultūros, teisių ir vertybių programa ir Teisingumo programa.

– Pagal trečią scenarijų sukuriama viena finansavimo programa, kuriai priklauso visos keturios pirmiau išvardytos finansavimo programos.

Pagrindinis scenarijus: išsaugoma dabartinė padėtis, keturios finansavimo programos ir biudžetas sumažinamas proporcingai 15 proc.

Išnagrinėjus pagrindinį scenarijų ir galimą 15 proc. finansavimo sumažinimą matyti, kad būtų neigiamų padarinių politikos įgyvendinimui. Visų pirma:

15 proc. sumažinus **TLP** programos finansavimą atsirastų metiniai prioritetai, t.y., vienus metus finansavimas būtų sutelkiamas vienoms politikos sritims, o kitais metais būtų skatinamos kitos politikos sritys, kas prieštarautų padidėjusiems šios srities poreikiams. Dėl tokio sumažinimo taip pat reikėtų sumažinti tyrimų skaičių, duomenų rinkimą, informuotumo didinimo kampanijas ir kt.; visa tai yra būtina siekiant turėti patikimą, duomenimis pagrįstą politiką ir teisės aktus.

Sumažinus 15 proc. **programos „Europa piliečiams“** biudžetą, pagrindinis jos biudžetas sudarytų tik 157 mln. EUR, kurių nepakanka norint vykdyti Komisijos įsipareigojimus padaryti piliečius Europos proceso centru. Nebebūtų galimybių pasiekti kritinę dalyvių masę ir užtikrinti geografinę veiksmų, kurių reikia siekiamam poveikiui padaryti, aprėptį. Nekintami biudžeto asignavimai (remiantis 2017 m. biudžetu) leistų užtikrinti tęstinumą, bet poveikis vis tiek būtų ribotas.

15 proc. sumažinus **programos „Kūrybiška Europa“ paprogramės MEDIA** finansavimą neišvengiamai reikėtų supaprastinti jos veiklą ir būtų susitelkiama į ribotą veiksmų skaičių. Finansavimo sumažinimas padarytų neproporcingą poveikį mažesnių gamybos apimčių šalims ir (arba) ribotos geografinės ar kalbinės erdvės šalims. Be to, sumažėtų mokymų garso ir vaizdo sektoriaus specialistams ir ES bendros gamybos kūrinių, o šie kūriniai dažniau sulaukia pripažinimo užsienyje. Susiaurinus kino teatrų valdytojų tinklo aprėptį būtų padarytas neigiamas poveikis ES piliečių, visų pirma gyvenančių Vidurio ir Rytų Europos šalyse, galimybėms susipažinti su nenacionaliniu europietišku turiniu.

15 proc. sumažinus programos **„Kūrybiška Europa“** paprogramės „Kultūra“ biudžetą nebebūtų galima pasiekti kritinės žiūrovų masės, kad galima būtų tenkinti kultūros ir kūrybos sektorių poreikius. Visų pirma tai reikštų mažesnę Europos pridėtinę vertę ir dėl to sumažėjusį poveikį kultūros įvairovei, mažiau tarpvalstybinio bendradarbiavimo galimybių, mažiau galimybių patekti į rinką ir mažiau kultūros ir kūrybos sektorių darbuotojų karjeros galimybių. Sumažėtų poveikis visuomenei, tarptautinį programos mastą galėtų tekti apriboti iki 2014 m. buvusia aprėptimi, atsisakyti pagrindinių ES kaimyninių šalių partnerių dalyvavimo.

Galėtų kilti pavojus kultūros ir kūrybos sektorių **finansinei garantijai**, o tai darytų neigiamą poveikį kultūros ir kūrybos sektoriams, ypač Rytų šalyse, kuriose finansų rinkos menkiau išvystytos ir dėl to jose yra mažiau galimybių gauti finansavimą.

Poveikio vertinime atmesta galimybė: viena programa

Dėl su teisiniu pagrindu susijusių priežasčių atmesta trečiame scenarijuje dėl vienos priemonės ir (arba) programos siūlyta galimybė. Iš tiesų dauguma veiksmų ir politikos

krypčių grindžiami straipsniais, kuriuose nustatyta įprasta teisėkūros procedūra, išskyrus dėl dabartinės programos „Europa piliečiams“. Šiuo metu programoje „Europa piliečiams“ daugiausiai dėmesio skiriama piliečių dalyvavimui, todėl ji grindžiama SESV 352 straipsniu (vieningumas). Išanalizavus atitinkamos veiklos tikslus, juos būtų galima, šiek tiek pakeitus požiūrio kampą, pritaikyti prie naujo platesnėje programoje taikomo požiūrio; tokiu atveju jiems galėtų būti taikomos SESV 167 straipsnio 1 ir 2 dalys, kuriose nustatyta įprasta teisėkūros procedūra. Tačiau atsižvelgiant į Jungtinės Karalystės ir Airijos poziciją dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės ir Danijos poziciją, išdėstytą prie Sutarčių pridedamuose 21 ir 22 protokoluose, Teisingumo programa, nors ir turi būti reglamentuojama pagal įprastą teisėkūros procedūrą, privalo išlikti atskira priemone.

Poveikio vertinime siūloma galimybė: ES vertybių grupė ir dvi finansavimo programos

Analizė rodo, kad dabartinę keturių finansavimo programų padėtį galima pagerinti. Todėl siūloma dabartinės padėties ir pagrindinio scenarijaus alternatyva: sąveikų tarp dabartinių programų ir pirmenybinių linijų plėtojimas ir jų subūrimas į vieną politinę ES vertybių grupę, kurioje būtų dvi finansavimo programos: Europos kultūros, teisių ir vertybių programa ir Teisingumo programa, kaip nurodyta toliau.

Nauja būsimo finansavimo struktūra kaip pagrindinio scenarijaus alternatyva siekiama:

- plėtoti politikos sričių sąveiką, ieškoti bendro veiksmų pagrindo, kartu atsižvelgiant į jų ypatumus;
- sumažinti dvigubinimą ir suskaidytą finansavimą;
- užtikrinti lėšų asignavimo lankstumą, kartu užtikrinant tam tikrą kiekvienai politikos krypčiai skirto finansavimo nuspėjamumą;
- skatinti tarpsektorinę ir naujovišką veiklą;
- užtikrinti kritinę išteklių masę, kurios reikia vertybėms skatinti, taip pat atsižvelgiant į kiekvienos politikos srities poreikius.

Pasirinkta galimybė

Komisija nusprendė palikti atskirą programą „Kūrybiška Europa“ ir įsteigti Teisingumo, teisių ir vertybių fondą, apimantį dvi programas: Teisingumo programą ir Teisių ir vertybių programą. Poveikio vertinimas galioja pagrindžiant šias iniciatyvas. Šis sprendimas pateiktas daugiametės finansinės programos po 2020 m. pasiūlymų rinkinyje, kurį Komisija pateikė 2018 m. gegužės 2 d.[6]

- **Supaprastinimas**

Įgyvendinant Teisingumo programą bus siekiama taikyti supaprastinimo priemones, pvz., vienkartines išmokas, fiksuotąsias normas ir vieneto įkainius.

Dabartinių programų sudėtingos ir įvairios finansavimo taisyklės tampa kliūtimis pareiškėjams. Sukūrus išorės naudotojams vieną bendrą prieigą prie sistemos dalyvauti dotacijų cikle (dalyvavimo portalą), įskaitant bendrą dotacijų valdymo sistemą, būtų galima iš esmės supaprastinti prieigą prie programos. Teisingumo programa ir toliau bus valdoma per institucinę Komisijos IT sistemą, kuri šiuo metu sukurta remiantis programa „Horizontas 2020“.

- **Pagrindinės teisės**

[6] COM(2018) 321.

Programos tikslai yra glaudžiai susiję su pagrindinių teisių propagavimu ir atitinka ES pagrindinių teisių chartiją. Visų pirma Teisingumo programa (ir Teisių ir vertybių programa) įeis į naują ES biudžeto Teisingumo, teisių ir vertybių fondą, kuriuo siekiama palaikyti atvirą, demokratinę ir įtraukią visuomenę, suteikti žmonėms galių saugant ir skatinant teises bei vertybes ir toliau plėtojant ES teisingumo erdvę.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Teisingumo programos įgyvendinimo 2021 m. sausio 1 d.–2027 m. gruodžio 31 d. finansinis paketas yra 305 000 000 EUR (dabartinėmis kainomis).

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėsena, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Komisija toliau tiesiogiai valdys Teisingumo programą tiek skiriant dotacijas, tiek vykdant viešuosius pirkimus.

Siekiant konkrečiai nustatyti programos valdymo tvarką, bus parengtas įgyvendinimo planas.

Stebėsenos ir vertinimo planas bus parengtas siekiant konkrečiai nustatyti, kaip praktiškai atlikti veiksmus ir kokios duomenų strategijos laikytis. Programa bus stebima tiek nuolatos (pvz., kad būtų laiku reaguojama į nenumatytus įvykius ir ypatingus poreikius), tiek reguliariai (pranešant apie pagrindinius įvykius, kaip antai kvietimus teikti pasiūlymus, projektų peržiūras, koordinavimo ir sklaidos renginius). Kur tinkama, vykdant stebėseną bus remiamasi pagrindiniais programos rodikliais. Stebėsenos ataskaitomis bus remiamasi:

- laikotarpio vidurio vertinime (ne vėliau kaip po ketverių metų nuo programos įgyvendinimo pradžios) kartu su ankstesnių programų galutiniu vertinimu ir
- galutiniame vertinime (ne vėliau kaip praėjus ketveriems metams po programavimo laikotarpio pabaigos).

Šie vertinimai bus atliekami vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstitucinio susitarimo[7], kuriuo trys institucijos patvirtino, kad galiojančių teisės aktų ir politikos vertinimas turėtų būti tolesnių veiksmų galimybių poveikio vertinimo pagrindas, 22 ir 23 punktais. Programos poveikis vietos lygmeniu bus vertinamas remiantis programos rodikliais ir siektinomis reikšmėmis ir išsamia programos aktualumo, rezultatyvumo, veiksmingumo, ES pridėtinės vertės ir nuoseklumo su kitomis ES politikos sritimis analize. Taip pat bus įtraukiama įgytos patirties pavyzdžių, kaip spręsti nustatytus trūkumus, problemas ar kaip būtų galima dar labiau patobulinti veiksmus ar jų rezultatus ir padidinti jų panaudojimą ar poveikį.

Komisija Europos Parlamentui, Tarybai ir visoms kitoms susijusioms ES institucijoms teiks stebėsenos ir vertinimo ataskaitas ir viešą pagrindinių programos rodiklių rezultatų suvestinę.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Siūlomu požiūriu siekiama finansavimo procedūrų supaprastinimą, kaip to reikalauja visos dalyvaujančios šalys, derinti su labiau į rezultatus orientuotu požiūriu.

Pasiūlyme išdėstyti bendrieji ir konkretūs programos tikslai (3 straipsnis) ir finansuotinos veiklos rūšys (I priedas). Bendrieji ir konkretūs tikslai apibrėžia programos taikymo sritį (politikos sritis), o veiklos rūšys yra orientuotos į finansavimą, taikomos visoms susijusioms

[7] 2016 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl geresnės teisėkūros; OL L 123, 2016 5 12, p. 1–14.

politikos sritims ir pateikia kompleksinę galimų produktų apibrėžtį. Be to, iš veiklos rūšių matyti, kada finansavimas gali būti labai naudingas siekiant politikos tikslų.

Įgyvendindama šį reglamentą Komisija kasmet nustatys atitinkamų politikos sričių finansavimo prioritetus. Dalyvauti gali visi juridiniai asmenys, teisiškai įsteigti valstybėje narėje arba programoje dalyvaujančioje ES nepriklausančioje valstybėje, nenustatant jokių papildomų ribojimų, susijusių su galimybe dalyvauti programoje.

Šia struktūra sudaromos sąlygos supaprastinti ir geriau pritaikyti programą prie politikos poreikių ir pokyčių. Be to, ji suteikia tvirtą vertinimo pagrindą, nes konkretūs tikslai yra tiesiogiai susieti su rodikliais, kurie išliks vienodi per visą programos trukmę ir bus reguliariai stebimi ir vertinami. Siekiant lankstumo ir geresnio įgyvendinimo, nesiūloma rezervuoti konkrečių sumų atskiriems konkretiems programos tikslams įgyvendinti.

2018/0208 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl Teisingumo programos

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 81 straipsnio 1 ir 2 dalis ir 82 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę[8],

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę[9],

laikydamiesi įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

(1) Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje nustatyta, kad „Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises. Šios vertybės yra bendros valstybėms narėms, gyvenančioms visuomenėje, kurioje vyrauja pliuralizmas, nediskriminavimas, tolerancija, teisingumas, solidarumas ir moterų bei vyrų lygybė. 3 straipsnyje taip pat nustatyta, kad „Sąjungos tikslas – skatinti taiką, savo vertybes ir savo tautų gerovę“ ir, be kita ko, „ji gerbia turtingą savo kultūros ir kalbų įvairovę bei užtikrina, kad Europos kultūros paveldas būtų saugomas ir turtinamas“. Šios vertybės dar kartą patvirtintos ir susietos su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) įtvirtintomis teisėmis, laisvėmis ir principais;

(2) šios teisės ir vertybės turi būti toliau skatinamos ir įgyvendinamos, jomis turi dalytis piliečiai ir tautos visoje Sąjungoje ir jos turi būti Europos visuomenių pagrindas. Todėl Sąjungos biudžete sukuriamas naujas **Teisingumo, teisių ir vertybių fondas**, kurį sudaro **Teisių ir vertybių** ir **Teisingumo** programos. Dabar, kai Europos visuomenes drasko ekstremizmas, radikalizmas ir susiskaldymas, kaip niekada svarbu skleisti, tvirtinti ir ginti teisingumą, teises ir ES vertybes: žmogaus teises, pagarbą žmogaus orumui, laisvę, demokratiją, lygybę, teisinę valstybę. Tai turės didelį tiesioginį poveikį politiniam, socialiniam, kultūriniam ir ekonominiam ES gyvenimui. Įgyvendinant naująjį fondą, Teisių ir vertybių programa sujungs 2014–2020 m. Teisių, lygybės ir pilietiškumo programą, įsteigtą Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1381/2013[10], ir programą „Europa piliečiams“, įsteigtą Tarybos reglamentu (ES)

[8] OL C , , p. .

[9] OL C , , p. .

[10] 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013, kuriuo nustatoma Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa 2014–2020 m. laikotarpiu (OL L 354, 2013 12 28, p. 62).

Nr. 390/2014[11]. Teisingumo programos (toliau – Programa) lėšomis bus toliau remiama Europos integruotos teisingumo erdvės plėtra ir tarpvalstybinis bendradarbiavimas, užtikrinant tęstinumą su 2014–2020 m. Teisingumo programa, nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos Reglamentu (ES) Nr. 1381/2013[12] (toliau – ankstesnė programa);

(3) Teisingumo, teisių ir vertybių fondas ir jo dvi pagrindinės finansavimo programos pagrindinį dėmesį skirs žmonėms ir subjektams, kurie padeda užtikrinti mūsų bendrų vertybių, teisių ir turtingos įvairovės gyvybingumą. Pagrindinis tikslas – puoselėti ir palaikyti mūsų teisėmis grindžiamą, lygią, įtraukią ir demokratinę visuomenę. Tai, be kita ko, apima dinamišką pilietinę visuomenę, skatinančią žmonių demokratinį, pilietinį ir socialinį dalyvavimą bei puoselėjančią turtingą Europos visuomenės įvairovę, taip pat grindžiamą mūsų bendra istorija ir atmintimi. ES sutarties 11 straipsnyje taip pat nurodyta, kad institucijos atitinkamomis priemonėmis suteikia piliečiams ir atstovaujamosioms asociacijoms galimybę skelbti nuomones apie visas Sąjungos veiklos sritis ir viešai jomis keistis;

(4) Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nustatyta, kad sukuriama laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė, kurioje gerbiamos pagrindinės teisės bei skirtingos valstybių narių teisinės sistemos ir tradicijos. Tuo tikslu Sąjunga gali patvirtinti priemones, kad plėtotų teisminį bendradarbiavimą civilinėse bylose ir teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose ir skatintų bei remtų valstybių narių veiksmus nusikaltimų prevencijos srityje. Toliau kuriant Europos teisingumo erdvę turi būti užtikrinta, kad būtų gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi bendrųjų principų ir vertybių, pavyzdžiui, nediskriminavimo, lyčių lygybės, visiems veiksmingos teisės kreiptis į teismą, teisinės valstybės ir tinkamai veikiančios teismų sistemos;

(5) finansavimas turėtų išlikti viena iš svarbių priemonių siekiant sėkmingai įgyvendinti Sutartyse nustatytus plataus užmojo tikslus. Jie turėtų būti pasiekti, be kita ko, sukuriant lanksčią ir veiksmingą Teisingumo programą, kuri turėtų padėti planuoti ir įgyvendinti šiuos tikslus;

(6) siekdama palaipsniui sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, Sąjunga turi patvirtinti priemones, susijusias su teisminiu bendradarbiavimu civilinėse ir baudžiamosiose bylose ir pagrįstas nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimu, kuris nuo 1999 m. spalio 15 ir 16 d. Tamperės Europos Vadovų Tarybos laikomas kertiniu teisminio bendradarbiavimo Sąjungoje akmeniu. Tarpusavio pripažinimo principas reikalauja, kad tarp valstybių narių būtų pasiektas aukštas tarpusavio pasitikėjimo lygis. Siekiant palengvinti tarpusavio pripažinimą ir skatinti tarpusavio pasitikėjimą, priimtos valstybių narių įstatymų derinimo keliose srityse priemonės. Be to, siekiant užtikrinti ekonomikos augimą, būtina gerai veikianti teisingumo erdvė, kurioje būtų panaikintos tarpvalstybinio teismo proceso ir teisės kreiptis į teismą sprendžiant tarpvalstybinius klausimus kliūtys;

(7) teisinės valstybės principo laikymasis yra labai svarbus siekiant užtikrinti tvirtą abipusį pasitikėjimą teisingumo ir vidaus reikalų srityje, o ypač tarpusavio pripažinimu pagrįstą veiksmingą teisminį bendradarbiavimą civilinėse ir

---

[11] 2014 m. balandžio 14 d. Tarybos reglamentas (ES) Nr. 390/2014, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. laikotarpio programa „Europa piliečiams“ (OL L 115, 2014 4 17, p. 3).

[12] 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013, kuriuo nustatoma Teisių, lygybės ir pilietiškumo programa 2014–2020 m. laikotarpiu (OL L 354, 2013 12 28, p. 62).

baudžiamosiose bylose. Teisinė valstybė yra viena iš ES sutarties 2 straipsnyje įtvirtintų bendrų vertybių, o ES sutarties 19 straipsnio 1 dalyje ir Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje numatytas veiksmingos teisminės apsaugos principas yra konkreti teisinės valstybės išraiška. Teisinės valstybės skatinimas remiant pastangas didinti nacionalinių teisingumo sistemų nepriklausomumą, kokybę ir veiksmingumą didina tarpusavio pasitikėjimą, kuris yra būtinas teisminiam bendradarbiavimui civilinėse ir baudžiamosiose bylose;

(8) vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 81 straipsnio 2 dalies h punktu ir 82 straipsnio 1 dalies c punktu, Sąjunga remia teisėjų ir teisminių institucijų darbuotojų mokymą kaip priemonę, kuria siekiama gerinti teisminį bendradarbiavimą civilinėse ir baudžiamosiose bylose, grindžiamą nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principu. Teisingumo srities specialistų mokymas yra svarbi priemonė, padedanti plėtoti bendrą supratimą, kaip geriausia puoselėti teisinę valstybę. Ja prisidedama prie Europos teisingumo erdvės kūrimo, sukuriant bendrą valstybių narių teisingumo srities specialistų teisminę kultūrą. Labai svarbu užtikrinti, kad teisė Sąjungoje būtų taikoma teisingai ir nuosekliai, o teisingumo srities specialistų tarpusavio pasitikėjimas tarpvalstybinėse bylose būtų abipusis. Pagal Programą remiama mokymo veikla turėtų būti grindžiama patikimu mokymo poreikių vertinimu, moderniausių mokymo metodų taikymu, taip pat apimti skirtingų valstybių narių teisingumo srities specialistų tarpvalstybinio pobūdžio renginius, aktyvų mokymąsi bei tinklų kūrimo elementus ir būti tvari;

(9) teisėjų mokymo veikloje gali dalyvauti įvairūs subjektai, pavyzdžiui, valstybių narių teisinės, teisminės ir administracinės institucijos, akademinės įstaigos, nacionalinės įstaigos, atsakingos už teisėjų mokymą, Europos lygio mokymo organizacijos ar tinklai arba Sąjungos teisės teismų koordinatorių tinklai. Įstaigos ir subjektai, užtikrinantys bendrą Europos interesą teisėjų mokymo srityje, pavyzdžiui, Europos teisėjų mokymo tinklas (ETMT), Europos teisės akademija (ETA), Europos teismų tarybų tinklas, Europos Sąjungos valstybių tarybų ir aukščiausiųjų administracinių teismų asociacija, Europos Sąjungos aukščiausiųjų teismų pirmininkų tinklas (RPCSJUE) ir Europos viešojo administravimo institutas, turėtų toliau atlikti savo vaidmenį propaguojant išties Europos masto mokymo programas teisėjams ir teismų darbuotojams, ir todėl jiems galėtų būtų teikiama atitinkama finansinė parama laikantis Komisijos pagal šį reglamentą priimamose metinėse darbo programose nustatytų procedūrų ir kriterijų;

(10) pagal šią programą turėtų būti remiama ETMT, kuris yra svarbus teisėjų mokymo subjektas, metinė darbo programa. ETMT padėtis yra išskirtinė, nes tai vienintelis Sąjungos lygmens tinklas, vienijantis valstybių narių teisėjų mokymo įstaigas. Jis turi unikalią galimybę organizuoti visų valstybių narių naujų ir patyrusių teisėjų ir prokurorų mainus ir koordinuoti nacionalinių teisėjų mokymo įstaigų darbą organizuojant mokymo veiklą Sąjungos teisės srityje ir skatinant gerą mokymo praktiką. ETMT taip pat ekonomiškai efektyviai užtikrina aukščiausios kokybės mokymo veiklą Sąjungos lygmeniu. Be to, jo veikloje stebėtojų teisėmis dalyvauja šalių kandidačių teisėjų mokymo įstaigos;

(11) Programos priemonėmis turėtų būti remiamas tvirtesnis teismo sprendimų ir nuosprendžių tarpusavio pripažinimas ir būtinas teisės aktų derinimas, kuris palengvins visų atitinkamų institucijų, įskaitant finansinės žvalgybos padalinius, bendradarbiavimą ir teisminę asmens teisių civilinėse ir komercinėse bylose apsaugą. Be to, Programa turėtų paskatinti priimti su tarpvalstybiniais atvejais susijusius procesinius teisės aktus ir didesnę civilinės teisės konvergenciją, kuri padės pašalinti

kliūtis geram ir veiksmingam teisminių ir neteisminių procedūrų veikimui, naudingam visoms civilinio ginčo šalims. Galiausiai, siekiant prisidėti prie veiksmingo Sąjungos teisės aktų dėl teisminio bendradarbiavimo civilinėse bylose vykdymo užtikrinimo ir praktinio taikymo, Programa turėtų būti remiamas Tarybos sprendimu 2001/470/EB įsteigto Europos teisminio tinklo civilinėse ir komercinėse bylose veikimas;

(12) pagal ES sutarties 3 straipsnio 3 dalį, Chartijos 24 straipsnį ir 1989 m. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją Programa turėtų remti vaiko teisių apsaugą ir turėtų integruoti vaiko teisių propagavimą įgyvendinant visus savo veiksmus;

(13) 2014–2020 m. Programa sudarė galimybę organizuoti mokymo veiklą Sąjungos teisės klausimais, visų pirma susijusią su Chartijos taikymo sritimi ir taikymu, skirtą teisėjams ir kitiems praktikuojantiems teisininkams. 2017 m. spalio 12 d. išvadose dėl Chartijos taikymo 2016 m. Taryba priminė, kad svarbu didinti informuotumą apie Chartijos taikymą, įskaitant politikos formuotojų, praktikuojančių teisininkų ir pačių teisių turėtojų informuotumą nacionaliniu ir Sąjungos lygmenimis. Todėl, siekiant nuosekliai integruoti pagrindines teises, būtina teikti finansinę paramą informuotumui didinti kitoms valdžios institucijoms nei teisminės institucijos ir praktikuojantys teisininkai;

(14) pagal SESV 67 straipsnį Sąjunga sukuria laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje gerbiamos pagrindinės teisės, o tai padeda užtikrinti teisė kreiptis į teismą. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas veiksmingai naudotis teise kreiptis į teismą ir skatinti tarpusavio pasitikėjimą, kuris yra būtinas geram laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės veikimui, būtina teikti finansinę paramą kitų institucijų nei teisminės institucijos ir praktikuojantys teisininkai, taip pat pilietinės visuomenės organizacijų, padedančių siekti šių tikslų, veiklai;

(15) pagal SESV 8 ir 10 straipsnius įgyvendinant visus Programos veiksmus taip pat turėtų būti atsižvelgiama į moterų ir vyrų lygybės aspektą ir kovos su diskriminacija tikslus;

(16) veiksmais, kuriems taikomas šis reglamentas, turėtų būti prisidedama prie Europos teisingumo erdvės sukūrimo, tarpvalstybinio bendradarbiavimo stiprinimo ir tinklų kūrimo ir prie to, kad būtų tinkamai, darniai ir nuosekliai taikoma Sąjungos teisė. Finansavimo veikla taip pat turėtų prisidėti prie bendro Sąjungos vertybių supratimo, teisinės valstybės, geresnių žinių apie Sąjungos teisę ir politiką, padėti dalytis praktine patirtimi ir geriausia patirtimi naudojant visų susijusių suinteresuotųjų šalių teisminio bendradarbiavimo priemones, taip pat padėti kurti sąveikius skaitmeninius sprendimus, prisidedančius prie sklandaus ir veiksmingo tarpvalstybinio bendradarbiavimo, ir turėtų suteikti tvirtą analitinį pagrindą Sąjungos teisės ir politikos kūrimui, vykdymui ir tinkamam įgyvendinimui remti. Sąjungos intervencija leidžia vykdyti šią veiklą nuosekliai visoje Sąjungoje ir prisideda prie masto ekonomijos. Be to, Sąjunga gali geriau spręsti tarpvalstybinio pobūdžio klausimus nei pavienės valstybės narės, ir suteikti europinę platformą tarpusavio mokymuisi;

(17) Komisija turėtų užtikrinti bendrą nuoseklumą, papildomumą ir sinergiją su Sąjungos įstaigų, biurų ir agentūrų, pavyzdžiui, Eurojusto, „eu-LISA“ ir Europos prokuratūros, darbu, ir turėtų įvertinti kitų nacionalinių ir tarptautinių subjektų darbą srityse, kuriose taikoma Programa;

(18) būtina užtikrinti visų pagal Programą vykdomų veiksmų ir veiklos Europos pridėtinę vertę, jų papildomumą valstybių narių veiklai ir jų derėjimą su kita Sąjungos veikla. Siekiant užtikrinti veiksmingą Sąjungos bendrojo biudžeto lėšų paskirstymą, turėtų būti siekiama finansavimo programų, kuriomis remiamos glaudžiai susijusios politikos

sritys, nuoseklumo, papildomumo ir sinergijos, visų pirma Teisingumo, teisių ir vertybių fondo programų, taigi kartu su Teisių ir vertybių programa, taip pat tarp Programos ir Bendrosios rinkos programos, Sienų valdymo ir Saugumo, visų pirma Prieglobsčio ir migracijos (PMIF) ir Vidaus saugumo fondų, Strateginės infrastruktūros, visų pirma Skaitmeninės Europos programos, programos „Erasmus +“, Bendrosios mokslinių tyrimų ir inovacijų programos, Pasirengimo narystei pagalbos priemonės ir LIFE reglamento[13];

(19) šiame reglamente nustatomas Teisingumo programos finansinis paketas, kuris Europos Parlamentui ir Tarybai yra svarbiausias orientacinis dydis metinės biudžeto sudarymo procedūros metu, kaip apibrėžta [2013 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinio susitarimo dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo[14] 17 punkte];

(20) šiai programai taikomas Reglamentas (ES, Euratomas) [the new FR] (toliau – Finansinis reglamentas). Jame nustatytos Sąjungos biudžeto vykdymo taisyklės, tarp jų – taisyklės, susijusios su dotacijomis, apdovanojimais, viešaisiais pirkimais, netiesioginiu vykdymu, finansinėmis priemonėmis ir biudžeto garantijomis;

(21) finansavimo būdai ir įgyvendinimo metodai pagal šį reglamentą turėtų būti pasirenkami pagal tai, ar jais galima pasiekti konkrečius veiksmų tikslus ir gauti rezultatų, atsižvelgiant visų pirma į kontrolės sąnaudas, administracinę naštą ir numatomą reikalavimų nesilaikymo riziką. Be kita ko, reikėtų apsvarstyti galimybę naudoti vienkartines išmokas, fiksuotąsias normas ir vieneto įkainius, taip pat su išlaidomis nesusijusį finansavimą, kaip nurodyta Finansinio reglamento 125 straipsnio 1 dalyje;

(22) pagal Finansinį reglamentą, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013[15], Tarybos reglamentą (Euratomas, EB) Nr. 2988/95[16], Tarybos reglamentą (Euratomas, EB) Nr. 2185/96[17] ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/1939[18] Sąjungos finansiniai interesai turi būti ginami proporcingomis priemonėmis, įskaitant pažeidimų ir sukčiavimo prevenciją, nustatymą, ištaisymą ir tyrimą, prarastų, nepagrįstai išmokėtų ar neteisingai panaudotų lėšų susigrąžinimą ir, jei reikia, administracinių sankcijų skyrimą. Visų pirma pagal Reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 ir Reglamentą (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) gali atlikti administracinius tyrimus, įskaitant patikrinimus ir inspektavimus vietoje, siekdama nustatyti, ar nebūta sukčiavimo, korupcijos ar kitos neteisėtos veiklos atvejų, darančių poveikį Sąjungos finansiniams

---

13 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1293/2013 dėl aplinkos ir klimato politikos programos (LIFE) įsteigimo ir kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 614/2007 Tekstas svarbus EEE.

14 [OL C 373, 2013 12 20, p. 1. *http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2013.373.1.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2013:373:TOC]*

15 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999 (OL L 248, 2013 9 18, p. 1).

16 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, 1995 12 23, p. 1).

17 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentas (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 dėl Komisijos atliekamų patikrinimų ir inspektavimų vietoje siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus nuo sukčiavimo ir kitų pažeidimų (OL L 292, 1996 11 15, p. 2).

18 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1).

interesams. Pagal Reglamentą (ES) 2017/1939 Europos prokuratūra gali tirti sukčiavimo ir kitų nusikalstamų veikų atvejus, darančius poveikį Sąjungos finansiniams interesams, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2017/1371[19], ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Pagal Finansinį reglamentą bet kuris asmuo arba subjektas, gaunantis Sąjungos lėšas, turi visapusiškai bendradarbiaudamas siekti apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, suteikti būtinas teises ir prieigą Komisijai, OLAF, Europos prokuratūrai ir Europos Audito Rūmams ir užtikrinti, kad visos Sąjungos lėšų naudojimo procese dalyvaujančios trečiosios šalys suteiktų lygiavertes teises;

(23) trečiosios valstybės, kurios yra Europos ekonominės erdvės (EEE) narės, gali dalyvauti Sąjungos programose pagal EEE susitarime nustatytą bendradarbiavimo sistemą, pagal kurią dalyvavimas įgyvendinant šias programas nustatomas pagal tą susitarimą priimamu sprendimu. Trečiosios valstybės taip pat gali dalyvauti remdamosi kitomis teisinėmis priemonėmis. Tam, kad šiuo reglamentu būtų suteiktos reikiamos teisės ir prieiga atsakingam leidimus suteikiančiam pareigūnui, Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF) ir Europos Audito Rūmams, kad jie galėtų visapusiškai vykdyti savo atitinkamus įgaliojimus, turėtų būti įtraukta konkreti nuostata;

šiam reglamentui taikomos Europos Parlamento ir Tarybos pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 322 straipsnį priimtos horizontaliosios finansinės taisyklės. Šiomis Finansiniame reglamente nustatytomis taisyklėmis visų pirma reglamentuojama biudžeto nustatymo ir įgyvendinimo dotacijomis, viešaisiais pirkimais, apdovanojimais ir netiesioginiu vykdymu procedūra ir numatoma su finansais susijusių asmenų atsakomybės kontrolė. Pagal SESV 322 straipsnį priimtos taisyklės taip pat yra susijusios su Sąjungos biudžeto apsauga esant visuotinių teisinės valstybės principo taikymo valstybėse narėse trūkumų, nes teisinės valstybės principo laikymasis – būtina patikimo finansų valdymo ir veiksmingo ES finansavimo sąlyga;

(25) pagal [Tarybos sprendimo 2013/755/ES[20] 94 straipsnį] užjūrio šalyse bei teritorijose įsisteigę asmenys ir subjektai atitinka reikalavimus gauti finansavimą, atsižvelgiant į Programos taisykles ir tikslus bei galimas priemones, taikomas valstybei narei, su kuria atitinkama užjūrio šalis ar teritorija yra susijusi;

(26) atsižvelgiant į tai, kaip svarbu kovoti su klimato kaita, vadovaujantis Sąjungos įsipareigojimu įgyvendinti Paryžiaus susitarimą ir Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus, Programa padės integruoti klimato srities veiksmus ir prisidės prie siekio skirti 25 proc. ES biudžeto išlaidų veiklai, kuria siekiama su klimatu susijusių tikslų. Rengiant ir įgyvendinant Programą bus nustatyti atitinkami veiksmai, kurie bus dar kartą vertinami atliekant laikotarpio vidurio vertinimą;

(27) vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros 22 ir 23 dalimis, reikia įvertinti šią Programą remiantis informacija, surinkta laikantis specialių stebėsenos reikalavimų, tačiau drauge vengiant pernelyg didelio reguliavimo ir administracinės naštos, visų pirma valstybėms narėms. Šie reikalavimai, prireikus, kaip Programos poveikio vietoje vertinimo pagrindą gali apimti išmatuojamus rodiklius;

---

19 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 198, 2017 7 28, p. 29).

20 2013 m. lapkričio 25 d. Tarybos sprendimas 2013/755/ES dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos Sąjungos asociacijos (Užjūrio asociacijos sprendimas) (OL L 344, 2013 12 19, p. 1).

(28) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti su rodikliais susijusius aktus, kaip nustatyta 12 ir 14 straipsniuose ir II priede. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;

(29) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, Komisijai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamasi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011[21];

(30) pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas;

(31) [pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį ir 4a straipsnio 1 dalį, Airija [(data) raštu] pranešė pageidaujanti dalyvauti priimant ir taikant šį reglamentą, ARBA

pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius ir 4a straipsnio 1 dalį ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui, Airija nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas,]

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis
Dalykas

Šiuo reglamentu nustatoma Teisingumo programa (toliau – Programa).

Jame nustatomi Programos tikslai, 2021–2027 m. biudžetas, Sąjungos finansavimo formos ir tokio finansavimo teikimo taisyklės.

2 straipsnis
Terminų apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

1. teisėjai ir teisminių institucijų darbuotojai – teisėjai, prokurorai ir teismų darbuotojai, taip pat kiti su teismų sistema susiję teisingumo srities specialistai, pavyzdžiui, advokatai, notarai, antstoliai ar vykdymą užtikrinantys pareigūnai, nemokumo

[21] 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

specialistai, tarpininkai, teismo vertėjai žodžiu ir raštu, teismo ekspertai, kalėjimų darbuotojai ir probuotojai.

3 straipsnis
Programos tikslai

1. Bendrasis Programos tikslas – prisidėti prie tolesnės teisine valstybe, tarpusavio pripažinimu ir pasitikėjimu grindžiamos Europos teisingumo erdvės plėtros.

2. Programa siekiama šių konkrečių tikslų, kurie išsamiau aprašyti I priede:

   (a) palengvinti ir remti teisminį bendradarbiavimą civilinėse ir baudžiamosiose bylose ir skatinti teisinę valstybę, be kita ko, remiant pastangas didinti nacionalinių teisingumo sistemų veiksmingumą ir užtikrinti sprendimų vykdymą;

   (b) remti ir skatinti teisėjų mokymą, siekiant puoselėti bendrą teisinę, teisminę ir teisinės valstybės kultūrą;

   (c) sudaryti palankesnes sąlygas visiems veiksmingai naudotis teise kreiptis į teismą ir užtikrinti veiksmingą teisių gynimą, be kita ko, elektroninėmis priemonėmis, skatinant veiksmingas civilines ir baudžiamąsias procedūras bei skatinant ir remiant nusikaltimų aukų teises, taip pat procesines įtariamųjų ir kaltinamųjų teises baudžiamosiose bylose.

4 straipsnis
Biudžetas

1. Programos įgyvendinimo 2021–2027 m. finansinis paketas yra [305 000 000] EUR dabartinėmis kainomis.

2. 1 dalyje nurodyta suma gali būti panaudota teikiant Programai įgyvendinti skirtą techninę ir administracinę pagalbą, kaip antai parengiamąją, stebėsenos, kontrolės, audito ir vertinimo veiklą, įskaitant institucines informacinių technologijų sistemas.

3. Nedarant poveikio Finansiniam reglamentui, veiksmų, susijusių su projektais, įtrauktais į pirmąją darbo programą, išlaidos gali būti tinkamos finansuoti nuo 2021 m. sausio 1 d.

4. Pagal pasidalijamojo valdymo principą valstybėms narėms skirti ištekliai valstybių narių prašymu gali būti perskirti Programai. Komisija tuos išteklius naudoja tiesiogiai pagal Finansinio reglamento 62 straipsnio 1 dalies a punktą arba netiesiogiai pagal 62 straipsnio 1 dalies c punktą. Kai įmanoma, tie ištekliai panaudojami atitinkamos valstybės narės labui.

5 straipsnis
Programos asocijuotosios trečiosios valstybės

Programoje gali dalyvauti šios trečiosios valstybės:

   (a) Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) narės, kurios yra Europos ekonominės erdvės (EEE) narės, EEE susitarime nustatytomis sąlygomis;

   (b) stojančiosios šalys, kandidatės ir potencialios kandidatės pagal tų šalių dalyvavimo Sąjungos programose bendruosius principus ir sąlygas, nustatytus

atitinkamuose bendruosiuose susitarimuose ir Asociacijos tarybos sprendimuose arba panašiuose susitarimuose, ir Sąjungos ir tų šalių susitarimuose nustatytomis konkrečiomis sąlygomis;

(c) šalys, kurioms taikoma Europos kaimynystės politika, pagal tų šalių dalyvavimo Sąjungos programose bendruosius principus ir sąlygas, nustatytus atitinkamuose bendruosiuose susitarimuose ir Asociacijos tarybos sprendimuose arba panašiuose susitarimuose, ir Sąjungos ir tų šalių susitarimuose nustatytomis konkrečiomis sąlygomis;

(d) kitos trečiosios valstybės, konkrečiame susitarime dėl trečiosios valstybės dalyvavimo bet kurioje Sąjungos programoje nustatytomis sąlygomis, jeigu susitarimas:

- užtikrina tinkamą trečiosios valstybės, dalyvaujančios Sąjungos programose, įmokų ir naudos pusiausvyrą;
- nustato dalyvavimo programose sąlygas, įskaitant finansinių įnašų į atskiras programas ir jų administracinių išlaidų apskaičiavimą. Pagal [naujojo Finansinio reglamento] [21 straipsnio 5 dalį] šie įnašai sudaro asignuotąsias pajamas;
- nesuteikia trečiajai valstybei sprendimų priėmimo įgaliojimų programos atžvilgiu;
- užtikrina Sąjungos teises užtikrinti patikimą finansų valdymą ir apsaugoti jos finansinius interesus.

6 straipsnis
ES finansavimas ir jo formos

1. Programa įgyvendinama taikant tiesioginio valdymo principą, laikantis Finansinio reglamento, arba kartu su Finansinio reglamento 61 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytomis įstaigomis, taikant netiesioginio valdymo principą.
2. Pagal Programą gali būti teikiamas bet kurios Finansiniame reglamente nustatytos formos finansavimas.
3. [Įnašai į savitarpio draudimo mechanizmą gali apimti riziką, susijusią su gavėjų mokėtinų lėšų susigrąžinimu, ir yra laikomi pakankama garantija pagal Finansinį reglamentą. Taikomos Reglamento XXX [po Reglamento dėl garantijų fondo priimto teisės akto] [X straipsnio] nuostatos.]

7 straipsnis
Veiksmų rūšys

Pagal šį reglamentą gali būti finansuojami veiksmai, kuriais prisidedama prie 3 straipsnyje nurodyto konkretaus tikslo įgyvendinimo. Visų pirma reikalavimus gauti finansavimą atitinka I priede išvardytos veiklos rūšys.

II SKYRIUS
DOTACIJOS

8 straipsnis
Dotacijos

1. Programos dotacijos skiriamos ir valdomos pagal Finansinio reglamento VIII antraštinę dalį.

9 straipsnis
Kaupiamasis [, papildomas] ir mišrus finansavimas

1. Veiksmui, kuriam skirtas Programos įnašas, taip pat gali būti skirtas kitos Sąjungos programos įnašas, įskaitant lėšas, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas, jei tais įnašais nekompensuojamos tos pačios išlaidos. [Kaupiamasis finansavimas neviršija visų tinkamų finansuoti veiksmo išlaidų, o skirtingų Sąjungos programų parama gali būti apskaičiuojama proporcingai].
2. Jei pagal Programą ir fondus, kuriems taikomas pasidalijamasis valdymas, nurodytus Reglamento (ES) XX [BNR] 1 straipsnyje, bendra finansinė parama teikiama vienam veiksmui, tas veiksmas įgyvendinamas pagal šiame reglamente nustatytas taisykles, įskaitant neteisėtai sumokėtų sumų susigrąžinimo taisykles.
3. Gali būti nustatyti veiksmai, tinkami finansuoti pagal Programą ir atitinkantys antroje pastraipoje nurodytas sąlygas, kad juos būtų galima finansuoti fondų lėšomis pagal pasidalijamojo valdymo principą. Šiuo atveju taikomos bendro finansavimo normos ir tinkamumo finansuoti taisyklės, numatytos šiame reglamente.

Pirmoje pastraipoje nurodyti veiksmai turi atitikti visas šias sąlygas:

(a) jie buvo įvertinti pagal Programą paskelbtame kvietime teikti pasiūlymus;

(b) jie atitinka būtiniausius to kvietimo teikti pasiūlymus kokybės reikalavimus;

(c) pagal šį kvietimą teikti pasiūlymus jie negali būti finansuojami dėl biudžeto apribojimų.

Veiksmus įgyvendina Reglamento (ES) [XX] [BNR] [65] straipsnyje nurodyta vadovaujančioji institucija pagal tame reglamente nustatytas taisykles ir konkretiems fondams skirtas taisykles, įskaitant finansinių pataisų taisykles.“

10 straipsnis
Reikalavimus atitinkantys subjektai

1. Be Finansinio reglamento [197 straipsnyje] nustatytų kriterijų, taikomi 2 ir 3 dalyse nustatyti tinkamumo kriterijai.
2. Reikalavimus atitinka šie subjektai:

(a) teisės subjektai, įsisteigę bet kurioje iš šių šalių:

- valstybėje narėje arba su ja susijusioje užjūrio šalyje ar teritorijoje;
- Programos asocijuotojoje trečiojoje valstybėje;

(b) teisės subjektas, įsteigtas pagal Sąjungos teisę, ar tarptautinė organizacija.

3. Europos teisėjų mokymo tinklui gali būti skiriama dotacija veiklai neskelbiant kvietimo teikti pasiūlymus, kad būtų padengtos su jo nuolatine darbo programa susijusios išlaidos.

III SKYRIUS
PROGRAMAVIMAS, STEBĖSENA, VERTINIMAS, KONTROLĖ

11 straipsnis
Darbo programa

1. Programa įgyvendinama vykdant Finansinio reglamento 110 straipsnyje nurodytas darbo programas.

2. Komisija darbo programą priima įgyvendinimo aktu. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 17 straipsnyje nurodytos patariamosios procedūros.

12 straipsnis
Stebėsena ir ataskaitų teikimas

1. Rodikliai, kuriais grindžiama Programos įgyvendinimo pažangos, padarytos siekiant 3 straipsnyje nustatytų konkrečių tikslų, ataskaita, pateikti II priede.

2. Siekiant veiksmingai įvertinti Programos įgyvendinimo pažangą, padarytą siekiant jos tikslų, Komisijai pagal 14 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais sukuriama stebėsenos bei vertinimo sistema, be kita ko, keisti II priedą, kad prireikus rodikliai būtų peržiūrėti ir (arba) papildyti.

3. Atsiskaitymo už veiklą sistema užtikrinama, kad programos įgyvendinimo ir rezultatų stebėsenos duomenys būtų renkami veiksmingai, efektyviai ir laiku. Todėl Sąjungos lėšų gavėjams ir valstybėms narėms nustatomi proporcingi ataskaitų teikimo reikalavimai.

13 straipsnis
Vertinimas

1. Vertinimai atliekami laiku, kad jų rezultatus būtų galima panaudoti priimant sprendimus.

2. Tarpinis Programos vertinimas atliekamas, kai yra pakankamai informacijos apie Programos įgyvendinimą, bet praėjus ne daugiau kaip ketveriems metams nuo Programos įgyvendinimo pradžios.

3. Baigiant įgyvendinti Programą, bet praėjus ne daugiau kaip ketveriems metams po 1 straipsnyje nurodyto laikotarpio pabaigos, Komisija atlieka galutinį Programos vertinimą.

4. Vertinimų išvadas ir savo pastabas Komisija pateikia Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui.

14 straipsnis
Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

2. 12 straipsnyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami iki 2027 m. gruodžio 31 d.

3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 12 straipsnyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.

4. Prieš priimdama deleguotąjį aktą Komisija konsultuojasi su kiekvienos valstybės narės paskirtais ekspertais vadovaudamasi 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais.

5. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

6. Pagal 12 straipsnį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

15 straipsnis
Sąjungos finansinių interesų apsauga

Kai trečioji valstybė dalyvauja Programoje, kaip nustatyta sprendime, priimtame pagal tarptautinį susitarimą, arba kitoje teisinėje priemonėje, trečioji valstybė suteikia reikiamas teises ir prieigą atsakingam leidimus suteikiančiam pareigūnui, Europos kovos su sukčiavimu tarnybai (OLAF) ir Europos Audito Rūmams, kad jie galėtų visapusiškai vykdyti savo atitinkamus įgaliojimus. OLAF atveju tokios teisės apima teisę atlikti tyrimus, įskaitant patikrinimus ir inspektavimus vietoje, numatytus Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų.

IV SKYRIUS
PEREINAMOJO LAIKOTARPIO IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16 straipsnis
Informavimas, komunikacija ir viešinimas

1. Sąjungos lėšų gavėjai nurodo Sąjungos lėšų kilmę ir užtikrina jų matomumą (visų pirma viešindami veiksmus ir jų rezultatus) teikdami nuoseklią, veiksmingą ir proporcingą tikslinę informaciją įvairiai auditorijai, įskaitant žiniasklaidą ir visuomenę.

2. Komisija vykdo su Programa ir jos veiksmais bei rezultatais susijusius informavimo ir komunikacijos veiksmus. Programai skirtais finansiniais ištekliais taip pat prisidedama prie institucinės komunikacijos apie Sąjungos politikos prioritetus, susijusius su 3 straipsnyje nurodytais tikslais.

17 straipsnis
Komiteto procedūra

1. Komisijai padeda komitetas. Šis komitetas – komitetas, apibrėžtas Reglamente (ES) Nr. 182/2011.

2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 4 straipsnis.

18 straipsnis
Panaikinimas

Reglamentas (ES) Nr. 1382/2013 panaikinamas nuo 2021 m. sausio 1 d.

19 straipsnis
Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Šis reglamentas neturi poveikio susijusių veiksmų tęsimui ar keitimui pagal Reglamentą Nr. 1382/2013, kuris toliau taikomas tiems veiksmams tol, kol jie užbaigiami.

2. Programos finansinio paketo lėšomis taip pat gali būti finansuojamos techninės ir administracinės pagalbos išlaidos, būtinos užtikrinti perėjimui nuo priemonių, patvirtintų pagal ankstesnę programą pagal Reglamentą (ES) Nr. 1382/2013, prie šios Programos.

3. Prireikus asignavimai gali būti įtraukti į biudžetą po 2027 m. ir skirti 4 straipsnio 2 dalyje nurodytoms išlaidoms padengti, kad būtų galima valdyti iki 2027 m. gruodžio 31 d. nebaigtus vykdyti veiksmus.

20 straipsnis
Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas pagal Sutartis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu	*Tarybos vardu*
Pirmininkas	*Pirmininkas*

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys) (programų grupė)

1.3. Pasiūlymo (iniciatyvos) pobūdis

1.4. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.6. Trukmė ir finansinis poveikis

1.7. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

3.2. Numatomas poveikis išlaidoms

3.2.1. Numatomo poveikio išlaidoms santrauka

3.2.3. Numatomas poveikis administracinio pobūdžio asignavimams

3.2.5. Trečiųjų šalių įnašai

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

Teisingumo programa

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys) VGV / VGB sistemoje[22]

II. Sanglauda ir vertybės
7. Investavimas į žmones, socialinę sanglaudą ir vertybes
Teisingumas, teisės ir vertybės...

1.3. Pasiūlymo (iniciatyvos) pobūdis

☐ **nauja priemone**

☐ **nauja priemone, kuri bus priimta įgyvendinus bandomąjį projektą ir (arba) atlikus parengiamuosius veiksmus**[23]

☒ **esamos priemonės galiojimo pratęsimu**

☐ **vienos ar daugiau priemonių sujungimu arba nukreipimu į kitą / naują priemonę**

1.4. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.4.1. Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį

Kadangi teisės aktai yra pagrindinė priemonė Sąjungos tikslams teisingumo srityje įgyvendinti, ji turi būti papildoma kitomis priemonėmis. Šiuo atveju finansavimas atlieka svarbų vaidmenį. Finansavimu visų pirma turėtų būti prisidėta prie didesnio teisės aktų veiksmingumo didinant piliečių, specialistų ir suinteresuotųjų šalių žinias, informuotumą ir gebėjimus, dėl to remiant:

- informacijos teikimą ir visuomenės informuotumo didinimą, įskaitant paramą nacionalinėms ir Europos kampanijoms, skirtoms informuoti žmones apie jų teises, kurios užtikrinamos Sąjungos teisėje, ir kaip jas įgyvendinti praktikoje;

- teisės specialistų (pvz., teisėjų ir prokurorų) ir kitų specialistų mokymą ir kompetencijos didinimą siekiant aprūpinti juos priemonėmis, kurias taikant Sąjungos teises ir politikos sritis būtų galima veiksmingai įgyvendinti praktikoje.

Finansavimas taip pat atlieka pagrindinį vaidmenį skatinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą ir didinant tarpusavio pasitikėjimą:

- stiprinant tinklus, t. y. padedant visoje Sąjungoje veikiančioms organizacijoms rengti būsimas iniciatyvas šioje srityje, taip pat skatinti nuosekliai jas įgyvendinti visoje Europoje;

- tarpvalstybiniu lygmeniu bendradarbiaujant vykdymo srityje, pvz., sukuriant įspėjimo apie vaiko dingimą sistemas, koordinuojant operatyvinę ir tarpvalstybinę prieš narkotikus nukreiptą bendradarbiavimo veiklą.

Be to, finansavimas turėtų būti skiriamas:

---

[22] VGV – veikla grindžiamas valdymas, VGB – veikla grindžiamas biudžeto sudarymas.

[23] Kaip nurodyta Finansinio reglamento 58 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

- moksliniams tyrimams, analizei ir kitokiai paramos veiklai siekiant suteikti įstatymų leidėjui aiškią ir išsamią informaciją apie problemas ir faktinę padėtį. Šios veiklos rezultatai suteiks informacijos tobulinant ir įgyvendinant Sąjungos politikos sritis ir užtikrinant, kad jos būtų pagrįstos įrodymais, turėtų aiškius tikslus ir tinkamą struktūrą.

Visa ši veikla bus įgyvendinama per visą 2021–2027 m. laikotarpį. Kol kas sunku nustatyti tikslų vykdymo greitį, atsižvelgiant į tai, kaip greitai formuojasi naujos politikos problemos, į kurias reikia atsako.

1.4.2. Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė“ – dalyvaujant Sąjungai užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmais.

Priežastys imtis Europos lygmens veiksmų (*ex ante*)

Skiriant finansavimą pagal Teisingumo programą didžiausias dėmesys skiriamas veiklai, kurią atliekant Sąjungos intervencija gali turėti papildomos naudos, palyginti su pavienių valstybių narių veiksmais. Veikla, kuriai taikomas šis reglamentas, prisidedama prie veiksmingo acquis taikymo skatinant valstybių narių tarpusavio pasitikėjimą, didinant tarpvalstybinį bendradarbiavimą bei kuriant daugiau tinklų ir siekiant teisingai, aiškiai ir nuosekliai visoje Sąjungoje taikyti Sąjungos teisę. Tik veikiant Sąjungos lygmeniu galima užtikrinti koordinuotą veiklą, kuri gali būti įgyvendinama visose Sąjungos valstybėse narėse. Europos Sąjunga turi geresnes nei valstybės narės sąlygas spręsti tarpvalstybinius klausimus ir suteikti europinę platformą tarpusavio mokymuisi. Be Sąjungos paramos suinteresuotosios šalys būtų linkusios panašias problemas spręsti pavieniui ir nekoordinuotai.

Numatoma sukurti Sąjungos pridėtinė vertė (*ex post*)

Bendradarbiaudamos ir kurdamos tarpusavio tinklus suinteresuotosios šalys galės dalytis gerąja patirtimi, visų pirma skirtingose valstybėse narėse taikomais novatoriškais ir integruotais metodais. Šios veiklos dalyviai tuomet veiks kaip tarpininkai atitinkamoje savo profesinės veiklos srityje ir savo valstybėse narėse platesniu mastu skleis gerąją patirtį.

Bus remiamas patikimas analitinis pagrindas remti ir plėtoti politikos sritis. Europos Sąjungos intervencija leidžia nuosekliai vykdyti šią veiklą visoje Sąjungoje ir ja užtikrinama masto ekonomija. Nacionaliniu finansavimu nebūtų pasiekti tokie patys rezultatai, dėl jo tik atsirastų suskaidytas ir ribotas požiūris, kuriame nebūtų atsižvelgiama į visos Europos Sąjungos poreikius.

1.4.3. Panašios patirties išvados

Atlikus dabartinės teisingumo srities programos laikotarpio vidurio vertinimą patvirtintas bendras programos veiksmingumas ir jos tikslų galiojimas, tačiau nustatyti tam tikri tobulintini aspektai, visų pirma didinti galimų Programos veiksmų paramos gavėjų bazę, peržiūrėti stebėsenos rodiklius, stiprinti sąveiką su kitomis atitinkamomis ES finansavimo programomis ir iniciatyvomis.

1.4.4. Suderinamumas ir galima sąveika su kitomis atitinkamomis priemonėmis

Programa siekiama sąveikos, nuoseklumo ir papildomumo su kitomis Sąjungos priemonėmis, be kita ko, su migracijos, sienų valdymo ir saugumo, vartotojų, užimtumo, socialinės ir švietimo, išorės vystymo ir bendradarbiavimo sričių programomis. Šių kitų programų veiklos dubliavimo bus išvengta, o siekiant visoms programoms bendrų tikslų gali būti dalijamasi Teisingumo programos ir Teisių ir vertybių programos ištekliais.

1.5. Trukmė ir finansinis poveikis

X **trukmė ribota**

x galioja nuo 2021.01.01 iki 2027.12.31

x Finansinis poveikis įsipareigojimų asignavimams nuo 2021 iki 2027 m. ir mokėjimo asignavimams nuo 2021 iki 2027 m.

☐ **trukmė neribota**

įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo MMMM iki MMMM,

vėliau – visuotinis taikymas.

1.6. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)[24]

x Komisijos vykdomas **tiesioginis valdymas**

x padalinių, įskaitant Sąjungos delegacijų darbuotojus;

☐ vykdomųjų įstaigų.

☐ **Pasidalijamasis valdymas** kartu su valstybėmis narėmis.

☐ **Netiesioginis valdymas**, biudžeto vykdymo užduotis perduodant:

☐ trečiosioms valstybėms arba jų paskirtoms įstaigoms;

☐ tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);

☐ EIB ir Europos investicijų fondui;

☐ įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 70 ir 71 straipsniuose;

☐ viešosios teisės subjektams;

☐ privatinės teisės reglamentuojamoms įstaigoms, kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, jeigu jos pateikia pakankamas finansines garantijas;

☐ valstybės narės privatinės teisės reglamentuojamoms įstaigoms, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurios pateikia pakankamas finansines garantijas;

☐ atitinkamame pagrindiniame akte nurodytiems asmenims, kuriems pavesta vykdyti konkrečius veiksmus BUSP srityje pagal ES sutarties V antraštinę dalį.

[24] Informacija apie valdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BudgWeb“ http://www.cc.cec/budg/man/budgmanag/budgmanag_en.html

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

Nurodyti dažnumą ir sąlygas.

Pasiūlyme nustatytos stebėsenos ir vertinimo pareigos. Pasiekimai, susiję su konkrečiais uždaviniais, bus stebimi kasmet remiantis pasiūlyme nustatytais rodikliais.

Be to, ne vėliau kaip iki 2025 m. vidurio Komisija pateiks Programos tikslų pasiekimo lygio, išteklių naudojimo veiksmingumo ir Europos pridėtinės vertės tarpinio vertinimo ataskaitą. Ilgalaikio poveikio ir programos padarinių tvarumo *ex post* vertinimas bus atliktas baigiant programą.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema

2.2.1. Valdymo būdo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ai), mokėjimo tvarkos ir siūlomos kontrolės sistemos pagrindimas

Taikydama tiesioginį valdymą, Komisija remia kitus veiksmus, kuriais prisidedama prie Sąjungos bendros politikos tikslų įgyvendinimo. Teisingumo programą tiesiogiai valdys Komisija, nes tai leis geriau pritaikyti programas prie politikos poreikių ir lanksčiau koreguoti prioritetus atsižvelgiant į naujus poreikius. Be to, tiesioginis valdymas taip pat leis Komisijai užmegzti tiesioginius ryšius su paramos gavėjais ir (arba) rangovais, tiesiogiai vykdančiais Sąjungos politikai naudingą veiklą

Atlikus tarpinį 2014–2020 m. Teisingumo programos vertinimą, padaryta išvada, kad, nors Teisingumo programa iš tiesų gali būti supaprastinta, pagal dabartinę valdymo sistemą ši galimybė yra ribota. Tačiau prie šio paprastinimo prisidės platesnis institucinių IT priemonių, skirtų dotacijų valdymui, naudojimas ir platesnis vieneto įkainių įtraukimas į Programos valdymą.

2.2.2. Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą (-as) vidaus kontrolės sistemą (-as)

Pagrindinė rizika, susijusi su JUST GD finansavimo veikla, yra dvejopa:

- rizika, kad bus finansuojamas ne pats geriausias projektas, skirtas nustatytai problemai spręsti,

- paraiškoje pateiktų ir išmokėtų sąnaudų pažeidimų ir neteisėtumo rizika.

Dėl teisėtumo ir tvarkingumo rizikos, remiantis *ex-post* audito dažniausiai aptinkamų klaidų pagrindinėmis priežastimis ir rūšimis, galima teigti, kad dažniausiai pažeidimus lemia netinkamas paramos gavėjų finansinis valdymas, nepakankamai supratus taisykles dėl pastarųjų sudėtingumo, visų pirma kiek tai susiję su išlaidų tinkamumu finansuoti.

Todėl dažniausiai rizika kyla dėl:

– atrinktų projektų kokybės užtikrinimo ir tolesnio jų techninio įgyvendinimo;

– neefektyvaus arba neekonomiško paskirtų lėšų naudojimo, tiek dotacijų (faktiškai patirtų tinkamų finansuoti išlaidų kompensavimo sudėtingumo), tiek viešųjų pirkimų (kartais nedaug ūkinės veiklos vykdytojų turi reikalingų specialiųjų žinių, ir dėl to nėra tinkamų galimybių palyginti kainų pasiūlymus);

– sukčiavimo.

Apskaičiuota, kad likutinis klaidų lygis 2017 m. (dotacijų atveju) yra 2,63 proc.

Numatoma, kad didžiąją dalį šios rizikos galima sumažinti:

- geriau rengiant kvietimus teikti pasiūlymus,

- geriau konsultuojant paramos gavėjus ir rengiant tikslinius pasiūlymus,

- dažniau naudojant sąnaudų supaprastinimą, kaip numatyta naujajame Finansiniame reglamente,

- pasiūlymų ir dotacijų valdymui naudojant institucines sistemas.

- taikant kovos su sukčiavimu strategijoje numatytas priemones.

Vidaus kontrolės sistemos aprašymas

Ateities programai numatyta kontrolės sistema – dabartinės kontrolės sistemos tęsinys.

Siekiant apriboti riziką ir sumažinti klaidų lygį, kontrolės strategija bus grindžiama naujuoju Finansiniu reglamentu ir Bendrųjų nuostatų reglamentu. Naujuoju Finansiniu reglamentu ir Teisingumo programos pasiūlymo projektu pratęsiamas supaprastintų dotacijų formų, kaip antai vienkartinių išmokų, fiksuotųjų normų ir vieneto įkainių, taikymas.

Kontrolės strategiją sudaro skirtingos sudedamosios dalys:

- programos sudarymas, pasiūlymų vertinimas ir atranka siekiant užtikrinti, kad būtų finansuojami tik geriausi pasiūlymai;

- dotacijos susitarimų sudarymas ir stebėsena. JUST GD Programos ir finansų valdymo skyrius, taip pat susiję politikos skyriai, atlieka visų sandorių ir procedūrų *ex ante* patikrinimą. Finansinį patikrinimą atlieka Programos ir finansų valdymo skyrius. Dotacijų atveju prašymai kompensuoti išlaidas yra išsamiai tikrinami ir prireikus remiantis rizikos vertinimu prašoma pateikti patvirtinamuosius dokumentus;

- *ex post* auditai, užtikrinami paslaugų lygio susitarimu su HOME GD. *Ex post* kontrolės sektoriuje taikoma kuo didesnio anomalijų nustatymo siekiant susigrąžinti nepagrįstai išmokėtas sumas strategija. Vadovaujantis šia strategija, atliekamas vieno iš projektų, kurių dauguma atrinkti remiantis rizikos analize, auditas.

Be to, atliekant *ex-post* kontrolę taip pat turėtų būti remiamasi tarpusavio pasikliovimu auditais ir dalijimusi turima informacija, siekiant dar labiau sumažinti administracinę naštą ir didinti išlaidų efektyvumą (naujojo Finansinio reglamento 127 ir 128 straipsniai).

Atsižvelgiant į šiuos skirtingus kontrolės strategijos elementus, galima tikėtis, kad klaidų lygis neviršys 2 proc. reikšmingumo ribos.

Kontrolės išlaidos sudaro apie 4,49 proc. JUST GD atliktų mokėjimų. Numatoma, kad jos tokios ir išliks arba šiek tiek sumažės tuo atveju, jei supaprastinto išlaidų apmokėjimo taikymas bus išplėstas tolesniu programavimo laikotarpiu.

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Nurodyti dabartines arba numatytas prevencijos ir apsaugos priemones, pvz., išdėstytas Kovos su sukčiavimu strategijoje.

JUST GD patvirtino Kovos su sukčiavimu strategiją 2018 m. balandžio mėn. GD toliau taikys savo Kovos su sukčiavimu strategiją, vadovaudamasis Komisijos kovos su sukčiavimu strategija (KKSS), kad, be kita ko, būtų užtikrinta su Komisijos strategija visapusiškai suderinta vidaus kovos su sukčiavimu kontrolė ir kad sukčiavimo rizikos valdymo metodas leistų nustatyti sukčiavimo rizikos sritis ir tinkamus sprendimo būdus.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Siūloma (-os) daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris 2 išlaidų kategorija: Sanglauda ir vertybės 07.06 Teisingumas, teisės ir vertybės	DA / NDA[25].	ELPA šalių[26]	šalių kandidačių *	trečiųjų valstybių	pagal Finansinio reglamento [21 straipsnio 2 dalies b punktą]
	Teisingumo programa 07.01.05.01 []	NDA	TAIP	TAIP	TAIP	NE
	Teisingumo programa 07.06.01.01 07.06.01.02 07.06.01.03 []…]	DA	TAIP	TAIP	TAIP	NE

*Šalių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių kandidačių.

[25] DA – diferencijuotieji asignavimai, NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

[26] ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

3.2. Numatomas poveikis išlaidoms

3.2.1. Numatomo poveikio išlaidoms santrauka

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	**<2>**	07.06.01 2 išlaidų kategorija: Sanglauda ir vertybės 07.06 Teisingumas, teisės ir vertybės Teisingumo programa

			2021 m.	**2022 m.**	**2023 m.**	**2024 m.**	**2025 m.**	**2026 m.**	**2027 m.**	***Po 2027 m.***	**IŠ VISO**
Veiklos asignavimai (išskaidyti pagal 3.1 punkte išvardytas biudžeto eilutes)	Įsipareigojimai	(1)	42,596	42,580	42,555	42,522	42,481	42,432	42,134		**297,300**
	Mokėjimai	(2)	4,880	20,234	27,250	29,742	31,131	31,698	31,648	120,717	**297,300**
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš programos paketo lėšų*	Įsipareigojimai = Mokėjimai	(3)	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100		**7,700**
IŠ VISO asignavimų programos paketui	Įsipareigojimai	=1+3	43,696	43,680	43,655	43,622	43,581	43,532	43,234		**305,000**
	Mokėjimai	=2+3	5,980	21,334	28,350	30,842	32,231	32,798	32,748	120,717	**305,000**

Asignavimais numatyta finansuoti Reglamento I priede išvardytą veiklą. Pirmiau nurodytos sumos bus suskirstytos trims konkretiems tikslams, apytikriai: teisminiam bendradarbiavimui – 30 proc., teisėjų mokymui – 35 proc. ir teisei kreiptis į teismą – 35 proc. Šie procentiniai dydžiai yra orientaciniai, nes reikia išlaikyti lankstumą.

* Techninė ir (arba) administracinė pagalba bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

Daugiametės finansinės programos išlaidų	7	„Administracinės išlaidos“

kategorija		

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		2021 m.	**2022 m.**	**2023 m.**	**2024 m.**	**2025 m.**	**2026 m.**	**2027 m.**	***Po 2027 m.***	**IŠ VISO**
Žmogiškieji ištekliai		18,349	18,349	18,349	18,349	18,349	18,349	18,349		**128,443**
Kitos administracinės išlaidos		0,700	0,700	0,700	0,700	0,700	0,700	0,700		**4,900**
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)	**19,049**	**19,049**	**19,049**	**19,049**	**19,049**	**19,049**	**19,049**		**133,343**

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		2021 m.	**2022 m.**	**2023 m.**	**2024 m.**	**2025 m.**	**2026 m.**	**2027 m.**	***Po 2027 m.***	**IŠ VISO**
IŠ VISO asignavimų visose daugiametės finansinės programos IŠLAIDŲ KATEGORIJOSE	Įsipareigojimai	62,745	62,729	62,704	62,704	62,630	62,581	62,283		**438,343**
	Mokėjimai	25,029	40,383	47,399	49,891	51,280	51,847	51,797	120,717	**438,343**

3.2.2. Numatomas poveikis veiklos asignavimams

☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama

x Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Metai	**2021 m.**	**2022 m.**	**2023 m.**	**2024 m.**	**2025 m.**	**2026 m.**	**2027 m.**	**IŠ VISO**
Daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA								
Žmogiškieji ištekliai	18,349	18,349	18,349	18,349	18,349	18,349	18,349	**128,443**
Kitos administracinės išlaidos	0,700	0,700	0,700	0,700	0,700	0,700	0,700	**4,900**
Daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	**19,049**	**19,049**	**19,049**	**19,049**	**19,049**	**19,049**	**19,049**	**133,343**

Neįtraukta į daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ[27]								
Žmogiškieji ištekliai								
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	7,700
Tarpinė suma, neįtraukta į daugiametės	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	1,100	7,700

[27] Techninė ir (arba) administracinė pagalba bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ								

IŠ VISO	**20,149**	**20,149**	**20,149**	**20,149**	**20,149**	**20,149**	**20,149**	**141,043**

Žmogiškųjų išteklių ir kitų administracinio pobūdžio išlaidų asignavimų poreikiai bus tenkinami iš GD asignavimų, jau paskirtų priemonei valdyti ir (arba) perskirstytų generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

3.2.2.1. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

☐ Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama.

x Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

Sąmatą surašyti etatų vienetais

Metai		**2021 m.**	**2022 m.**	**2023 m.**	**2024 m.**	**2025 m.**	**2026 m.**	**2027 m.**
•Etatų plano pareigybės (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)								
Komisijos būstinė ir atstovybės		115,5	115,5	115,5	115,5	115,5	115,5	115,5
Delegacijos								
Moksliniai tyrimai								
• Išorės darbuotojai (etatų vienetais): CA, LA, SNE, INT ir JES [28] 7 išlaidų kategorija								
Finansuojama pagal daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	- būstinėje	24	24	24	24	24	24	24
	- delegacijose							
Finansuojama iš programos paketo lėšų [29]	- būstinėje							
	- delegacijose							
Moksliniai tyrimai								
Kita (nurodyti)								
IŠ VISO		**139,5**	**139,5**	**139,5**	**139,5**	**139,5**	**139,5**	**139,5**

Žmogiškųjų išteklių poreikiai bus tenkinami panaudojant GD darbuotojus, jau paskirtus priemonei valdyti ir (arba) perskirstytus generaliniame direktorate, ir prireikus finansuojami iš papildomų lėšų, kurios atsakingam GD gali būti skiriamos pagal metinę lėšų skyrimo procedūrą ir atsižvelgiant į biudžeto apribojimus.

Vykdytinų užduočių aprašymas:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	JUST GD: Visi JUST GD etatų vienetai įtraukti į vieną iš 3 šiuo metu vykdomų programų. Etatų vienetai Teisingumo programai: 40 proc. iš JUST.04 Programos ir finansų

[28] CA – sutartininkas („Contract Staff“), LA – vietinis darbuotojas („Local Staff“), SNE – deleguotasis nacionalinis ekspertas („Seconded National Expert“), INT – per agentūrą įdarbintas darbuotojas („agency staff“), JES – jaunesnysis delegacijos specialistas („Junior Professionals in Delegations“).

[29] Neviršijant viršutinės ribos, nustatytos išorės darbuotojams, finansuojamiems iš veiklos asignavimų (buvusių BA eilučių).

	valdymo skyriaus, 40 proc. iš kitų horizontalių skyrių ir etatų vienetai iš politikos skyrių, susijusių su Teisingumo programa (būtent skyrių A1, B1, B2, B4, C1) COMP GD: 0,5 AD, 1 AST
Išorės darbuotojai	Su Teisingumo programa susiję etatų vienetai COMP GD: 1 CA

3.2.3. Trečiųjų šalių įnašai

Pasiūlyme (iniciatyvoje):

☐ nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo

☐ numatytas trečiųjų šalių bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Metai	**2021 m.**	**2022 m.**	**2023 m.**	**2024 m.**	**2025 m.**	**2026 m.**	**2027 m.**	**IŠ VISO**
Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą								
IŠ VISO bendrai finansuojamų asignavimų								

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

☐ Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio pajamoms.

☐ Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:

☐ nuosaviems ištekliams

☐ kitoms pajamoms

Nurodyti, jei pajamos priskirtos išlaidų eilutėms ☐

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto pajamų eilutė:	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis[30]						
	2021 m.	**2022 m.**	**2023 m.**	**2024 m.**	**2025 m.**	**2026 m.**	**2027 m.**
……. straipsnis							

[30] Tradiciniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 20 % surinkimo sąnaudų.